

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1994-1995**

26 OKTOBER 1994

**Voorstel van wet betreffende de opleiding
en de werving van magistraten**

VERSLAG
NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE
UITGEBRACHT
DOOR DE HEER STROOBANT

Aan de werkzaamheden van de Commissie hebben deelgenomen :

1. Vaste leden : de heren Lallemand, voorzitter; Arts, Barzin, de dames Cahay-André, Delcourt-Pêtre, de heren Erdman, Foret, Loones, Lozie, mevr. Maximus, de heren Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey en mevr. Verhoeven.
2. Plaatsvervangers : de heren Deghilage, Dighneef, Leroy, Seeuws, mevr. Van der Wildt, de heren Van Hooland, Weyts en Stroobant, rapporteur.
3. Andere senatoren : de heer Buelens en mevr. Dardenne.

R. A 16675*Zie :***Gedr. St. van de Senaat :****1168-1** (1993-1994) : Voorstel van wet.**SENAT DE BELGIQUE****SESSION DE 1994-1995**

26 OCTOBRE 1994

**Proposition de loi relative à la formation
et au recrutement des magistrats**

RAPPORT
FAIT AU NOM
DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE
PAR M. STROOBANT

Ont participé aux travaux de la commission :

1. Membres effectifs : MM. Lallemand, président; Arts, Barzin, Mmes Cahay-André, Delcourt-Pêtre, MM. Erdman, Foret, Loones, Lozie, Mme Maximus, MM. Mouton, Pataer, Vaes, Van Belle, Vandenberghe, R. Van Rompaey et Mme Verhoeven.
2. Membres suppléants : MM. Deghilage, Dighneef, Leroy, Seeuws, Mme Van der Wildt, MM. Van Hooland, Weyts et Stroobant, rapporteur.
3. Autres sénateurs : M. Buelens et Mme Dardenne.

R. A 16675*Voir :***Document du Sénat :****1168-1** (1993-1994) : Proposition de loi.

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting van de indiener van het wetsvoorstel	3
II. Algemene bespreking	6
a) Vragen en opmerkingen	6
b) Antwoorden van de minister	11
1. Doelstelling van het wetsvoorstel	11
2. Het wervingscollege der magistraten	11
3. Objectivering van de wervingsprocedure	12
4. Vermindering van het aantal stagemeesters	12
5. Vorming van de gerechtelijk stagiair	12
6. De plaatsvervangende rechters	13
7. De vereiste juridische beroepservaring	13
III. Artikelsgewijze bespreking	14
IV. Stemming over het geheel	19
V. Bijlagen	20
I. Overzicht van het aantal gerechtelijke stagiairs in opleiding	20
II. Koninklijk besluit van 3 december 1986 tot opstelling van een lijst van niet-universitaire instellingen van hoger onderwijs die diploma's afleveren waaruit een bijzondere vorming in het fiscaal recht blijkt	20
VI. Tekst aangenomen door de commissie	22

SOMMAIRE

	Pages
I. Exposé introductif de l'auteur de la proposition de loi	3
II. Discussion générale	6
a) Questions et observations	6
b) Réponses du ministre	11
1. Objet de la proposition de loi	11
2. Le collège de recrutement des magistrats	11
3. Objectivation de la procédure de recrutement	12
4. Diminution du nombre des maîtres de stage	12
5. Formation du stagiaire judiciaire	12
6. Les juges suppléants	13
7. L'expérience professionnelle juridique requise	13
III. Discussion des articles	14
IV. Vote sur l'ensemble	19
V. Annexes	20
I. Aperçu du nombre des stagiaires judiciaires en formation	20
II. Arrêté royal du 3 décembre 1986 établissant la liste des établissements d'enseignement supérieur non universitaire délivrant des diplômes attestant d'une formation spécialisée en droit fiscal	20
VI. Texte adopté par la commission	22

De Commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 12 en 26 oktober 1994.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING VAN DE INDIENER VAN HET WETSVORSTEL

Het onderhavige wetsvoorstel heeft tot doel een aantal structurele problemen te verhelpen welke zich bij de rekrutering van parketmagistraten voordoen. Het gebrek aan belangstelling voor een loopbaan in de staande magistratuur heeft er namelijk toe geleid dat een groeiend aantal vacante plaatsen niet meer wordt ingenomen. De onderbezetting die daaruit voortvloeit, heeft in bepaalde parketten dergelijke proporties aangenomen dat de werkdruk voor de in dienst zijnde magistraten onhoudbaar wordt. Het lijkt dan ook raadzaam de aantrekkingskracht van het ambt van magistraat van het openbaar ministerie te verhogen.

De hiervoor geschetste problematiek moet worden beschouwd in het licht van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten (*Belgisch Staatsblad* van 26 juli 1991).

Doelstelling van deze wet was de opleiding en de werving van magistraten volgens strikte, objectieve regels te laten verlopen. Sommigen gewagen in dit verband van een depolitisering van de magistratuur. Het verdient echter aanbeveling het aspect van de beroepsbekwaamheid en de betere opleiding van de kandidaat-magistraten te beklemtonen.

Een goede opleiding vereist in de eerste plaats een goede selectie. Het wervingscollege der magistraten heeft zich tot op heden met een bijzondere ernst van zijn taak gekweten. Zowel bij het vergelijkend toelatingsexamen voor de gerechtelijke stage als bij het examen inzake beroepsbekwaamheid werd een strenge selectie doorgevoerd, in die mate zelfs dat het gering aantal geslaagden het enthousiasme dat de wet van 18 juli 1991 had veroorzaakt, bij heel wat belangstellenden heeft afgekoeld.

Een van de opties van de wet van 18 juli 1991 was dat de gerechtelijke stagiairs, ongeacht hun keuze voor een loopbaan in de zittende magistratuur dan wel bij het parket, allemaal dezelfde opleiding dienden te volgen, welke in hoofdzaak zowel een praktische vorming bij het parket als in een rechtbank omvat.

Zij die met goed gevolg het examen inzake beroepsbekwaamheid hebben afgelegd, beschikken eveneens over de keuze tussen de zittende magistratuur en het openbaar ministerie. Bij het examen wordt hiermee rekening gehouden.

De praktijk heeft inmiddels uitgewezen dat zij die geslaagd zijn voor het examen inzake beroeps-

La Commission a examiné la proposition de loi qui vous est soumise au cours de ses réunions des 12 et 26 octobre 1994.

I. EXPOSE INTRODUCTIF DE L'AUTEUR DE LA PROPOSITION

La présente proposition de loi a pour objet de résoudre une série de problèmes structurels qui se posent lors du recrutement de magistrats du parquet. Du fait qu'une carrière dans la magistrature debout éveille peu d'intérêt, un nombre croissant de places vacantes restent inoccupées. Dans certains parquets, la pénurie de personnel qui en résulte a pris des proportions telles que le volume de travail devient insoutenable pour les magistrats en fonction. Il semble, dès lors, opportun de rendre plus attrayante la fonction de magistrat du ministère public.

Le problème esquissé ci-dessus doit être vu dans le contexte de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats (*Moniteur belge* du 26 juillet 1991).

L'objet de cette loi était de faire en sorte que la formation et le recrutement de magistrats suivent des règles strictes, objectives. D'aucuns font état, à cet égard, d'une dépolisation de la magistrature. Il conviendrait toutefois de mettre l'accent sur l'aspect de l'aptitude professionnelle et d'une meilleure formation des candidats magistrats.

Une bonne formation requiert en premier lieu une bonne sélection. Jusqu'à présent, le collège de recrutement des magistrats s'est acquitté de sa tâche avec un sérieux exceptionnel. Tant pour le concours d'admission au stage judiciaire que pour l'examen d'aptitude professionnelle, il a procédé à une sélection sévère, à telle enseigne que le nombre minime de lauréats a, chez bon nombre d'intéressés, tempéré l'enthousiasme que la loi du 18 juillet 1991 avait suscité.

L'une des options de la loi du 18 juillet 1991 était la suivante: qu'ils aient opté pour une carrière dans la magistrature assise ou au parquet, tous les stagiaires judiciaires devaient suivre la même formation, qui comprend essentiellement une formation pratique tant au parquet que dans un tribunal.

Ceux qui ont passé avec succès l'examen d'aptitude professionnelle peuvent également choisir entre la magistrature assise et le ministère public. Il en est tenu compte lors de l'examen.

Entre-temps, l'expérience a démontré qu'à quelques exceptions près, les lauréats de l'examen

bekwaamheid, naar gelang van hun anciënniteit, op enkele uitzonderingen na, allen gekozen hebben voor een ambt in de zittende magistratuur.

Wat de gerechtelijke stagiairs betreft, doet zich hetzelfde fenomeen voor. In de eerste plaats ligt het aantal geslaagden voor het vergelijkend toegangsexamen vrij laag; ten tweede dienen zij een stage van drie jaar door te maken. Daarbij komt dat een groot deel van de gerechtelijke stagiairs die volgens het oude regime zijn aangeworven, momenteel niet kunnen worden benoemd omdat zij de verplichte stage van drie jaar nog niet hebben afgerond (*cf.* bijlage 1).

Een en ander heeft in bepaalde parketten tot een nijpend personeelstekort geleid, met alle gevolgen vandie.

Een dubbele vaststelling dringt zich bijgevolg op.

In de eerste plaats slaagt slechts een gering gedeelte van de kandidaten voor het vergelijkend toegangsexamen voor de gerechtelijke stage en het examen inzake beroepsbekwaamheid. Tot op heden opteren zij die voor het laatste examen zijn geslaagd, in overgrote meerderheid voor de zittende magistratuur.

Ten tweede heeft de bepaling dat de magistraten die op 1 oktober 1993 in dienst waren, geacht worden de gerechtelijke stage te hebben vervuld en voor het examen inzake beroepsbekwaamheid te zijn geslaagd, in bepaalde parketten een leegloop naar de zetel veroorzaakt (*cf.* artikel 21, § 1, eerste lid, van de wet van 18 juli 1991). Het spreekt vanzelf dat dit fenomeen de werking van het openbaar ministerie ernstig verstoort.

Hier kan zijdelings worden aangestipt dat vooral juristen die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd, door headhunters worden benaderd voor een lucratieve loopbaan in de privé-sector. Deze laatsten maken derhalve kosteloos gebruik van de strenge selectieprocedure die de overheid organiseert.

Welke maatregelen kunnen er worden genomen om een loopbaan bij het openbaar ministerie meer aantrekkelijk te maken?

In de eerste plaats heeft de Regering beslist op de begroting bijkomende middelen uit te trekken waarmee het nacht- en weekendwerk van de parketmagistraten, alsook hun bijzondere opdrachten beter zullen worden gehonoreerd.

Ten tweede moet de toegangsdrempel tot de staande magistratuur worden verlaagd.

Het wetsvoorstel bevat daartoe de volgende maatregelen.

In de eerste plaats wordt de duur van de gerechtelijke stage teruggebracht van 36 tot 18 maanden wanneer de stagiair onmiddellijk tot het openbaar ministerie wenst toe te treden. Het opleidingsprogramma wordt hieraan aangepast (*cf.* artikel 10).

d'aptitude professionnelle ont tous, dans l'ordre d'ancienneté, opté pour une fonction dans la magistrature assise.

En ce qui concerne les stagiaires judiciaires, le même phénomène se produit. Premièrement, le nombre des lauréats du concours d'accès est assez bas; deuxièmement, ils doivent accomplir un stage de trois ans. A cela s'ajoute qu'une majorité des stagiaires judiciaires qui ont été recrutés suivant l'ancien régime ne peuvent pas actuellement être nommés, parce qu'ils n'ont pas encore terminé le stage obligatoire de trois ans (*cf.* annexe 1).

Tout ceci a abouti, dans certains parquets, à une grave pénurie de personnel, avec toutes les conséquences qui en résultent.

Une double constatation s'impose donc.

En premier lieu, seule une minime partie des candidats réussissent le concours d'accès au stage judiciaire et l'examen d'aptitude professionnelle. Jusqu'à présent, la grande majorité des lauréats du dernier examen a opté pour la magistrature assise.

En second lieu, la disposition qui prévoit que les magistrats qui étaient en fonction le 1er octobre 1993 sont réputés avoir accompli le stage judiciaire et avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle (*cf.* article 21, § 1er, premier alinéa, de la loi du 18 juillet 1991) a entraîné, dans certains parquets, un afflux vers le siège. Il va de soi que ce phénomène perturbe sérieusement le fonctionnement du ministère public.

On peut noter au passage que les juristes surtout, qui ont réussi l'examen d'aptitude professionnelle sont pressentis par des chasseurs de têtes en vue d'une carrière lucrative dans le secteur privé. Ceux-ci utilisent donc gratuitement la sévère procédure de sélection organisée par les pouvoirs publics.

Quelles mesures peut-on prendre pour rendre plus attrayante une carrière au sein du ministère public?

Premièrement, le Gouvernement a décidé d'inscrire au budget des moyens supplémentaires qui rémunéreront mieux le travail de nuit et de week-end des magistrats du parquet, ainsi que leurs missions spéciales.

Deuxièmement, il faut abaisser le seuil d'accès à la magistrature debout.

A cet effet, la proposition de loi prévoit les mesures suivantes.

En premier lieu, la durée du stage judiciaire est ramenée de 36 à 18 mois lorsque le stagiaire désire accéder immédiatement au ministère public. Le programme de formation est adapté en conséquence (*cf.* article 10).

Ten tweede worden de criteria inzake de vereiste beroepservaring voor degenen die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd, versoepeld, zodat de kandidaten sneller kunnen worden benoemd (cf. de artikelen 3 tot en met 6).

Ter compensatie wordt aan de kandidaat-rechters die tot het openbaar ministerie behoren, een bijkomende voorwaarde van vijf jaar anciënniteit in het parket opgelegd. Dezelfde voorwaarde geldt voor de magistraten die na de korte gerechtelijke stage van 18 maanden bij het openbaar ministerie zijn benoemd (cf. artikel 2). Deze maatregelen waarborgen de continuïteit in de werking van het parket.

Een gevolg hiervan is dat de totale duur van de gerechtelijke stage en het verplicht verblijf op het parket mathematisch bijna de vereiste anciënniteit oplevert om tot een ambt in de zittende magistratuur te worden benoemd.

Misschien vormen deze wijzigingen de aanzet tot een terugkeer naar een aloude traditionele benadering binnen de magistratuur dat de keuze voor het openbaar ministerie of de zittende magistratuur definitief is. Een pendel tussen beide zou bijgevolg uitgesloten zijn. Op dit vlak zou de spreuk « *electa una via non datur recursus ad alternam* » een adagium kunnen worden.

Bij de bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, dat de wet van 18 juli 1991 is geworden, werd het niet wenselijk geacht dat de zetel uitsluitend zou zijn samengesteld uit magistraten die op het parket zijn gevormd. Voorts werd de wens uitgedrukt dat slechts een deel van de vacante betrekkingen zou worden ingenomen door gerechtelijke stagiairs die hun vorming hoofdzakelijk op het parket hadden gekregen.

Ten slotte werd er bij de bespreking van het bovenvermelde ontwerp voor gepleit om bij de benoeming van magistraten een verdeelsleutel in acht te nemen tussen de gerechtelijke stagiairs en zij die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd van respectievelijk 60 tegen 40 pct. Dit criterium was reeds opgenomen in artikel 259^{quater}, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 1991, maar werd bij de wijziging van dit artikel door de wet van 6 augustus 1993, om een onbekende reden verkeerdelijk weggelaten.

Het was niet de bedoeling van deze Commissie om het principe van de « *electa una via* » in te voeren, evenmin als het haar wens was dat er een eenrichtingsverkeer zou ontstaan van het parket naar de zittende magistratuur.

Deuxièmement, les critères relatifs à l'expérience professionnelle requise pour les lauréats de l'examen d'aptitude professionnelle sont assouplis, de manière à permettre une nomination plus rapide des candidats (cf. articles 3 à 6).

A titre de compensation, on impose aux candidats juges qui appartiennent au ministère public une condition supplémentaire sous la forme d'une ancienneté de 5 ans au parquet. La même condition s'applique aux magistrats nommés au ministère public après le bref stage judiciaire de 18 mois (cf. article 2). Ces mesures garantissent la continuité du fonctionnement du parquet.

Une des conséquences en est que la durée totale du stage judiciaire et du séjour obligatoire au parquet produit mathématiquement presque l'ancienneté requise pour être nommé à une fonction dans la magistrature assise.

Peut-être ces modifications seront-elles l'amorce d'un retour à une très ancienne approche traditionnelle au sein de la magistrature, selon laquelle l'option du ministère public ou de la magistrature assise est définitive. Une navette de l'un à l'autre serait donc exclue. A cet égard, la formule « *electa una via non datur recursus ad alternam* » pourrait devenir adage.

Lors de la discussion du projet de loi modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats, qui est devenu la loi du 18 juillet 1991, on n'a pas jugé souhaitable que le siège soit composé exclusivement de magistrats formés au parquet. En outre, on a émis le souhait qu'une partie seulement des emplois vacants soient occupés par des stagiaires judiciaires qui avaient suivi leur formation principalement au parquet.

Enfin, on avait préconisé, lors de la discussion du projet susvisé, l'application, pour la nomination de magistrats, d'une clé de répartition de respectivement 60 et 40 p.c. entre les stagiaires judiciaires et les lauréats de l'examen d'aptitude professionnelle. Ce critère figurait déjà à l'article 259^{quater}, § 1er, du Code judiciaire, inséré par la loi du 18 juillet 1991, mais avait été supprimé erronément, pour une raison inconnue, lors de la modification de cet article par la loi du 6 août 1993.

La commission n'avait pas l'intention d'instaurer le principe de l'« *electa una via* », pas plus qu'elle ne désirait voir se constituer un mouvement à sens unique du parquet vers la magistrature assise.

II. ALGEMENE BESPREKING

a) Vragen en opmerkingen

Een lid verklaart dat het onderhavige wetsvoorstel moet worden onderzocht vanuit de doelstelling die aan de wet van 18 juli 1991 ten grondslag lag, te weten het verruimen van de rekruteringsbasis voor de magistratuur. De beoogde democratisering van dit korps impliceerde dat juristen uit andere beroepscategorieën dan de balie tot de magistratuur moesten worden aangetrokken. Er werd derhalve naar gestreefd om de loopbaan bij de magistratuur voor een bredere waaier van juristen open te stellen. Tevens verhoopde men via deze opfrisbeurt een snellere werving te bekomen.

Feit is echter dat de rekrutering niet zo vlot verloopt, met als bijkomend probleem dat de belangstelling voor een loopbaan bij het openbaar ministerie niet overweldigend kan worden genoemd.

Spreeker onderschrijft de *ratio* van zowel de wet van 18 juli 1991 als het onderhavige wetsvoorstel. Toch heeft hij twee bedenkingen.

1. Krachtens het voorgestelde artikel 259^{quater}, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek wordt de duur van de stage die onmiddellijk toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie, verkort van drie jaar tot 18 maanden.

Schuilt hierin niet het gevaar van een magistratuur met twee snelheden, waarbij voor de zittende magistratuur strengere benoemingsvoorwaarden gelden dan voor de staande, te weten de verplichting voor de gerechtelijke stagiairs om voor de ene een stage van drie jaar te volgen en de mogelijkheid om voor de andere slechts een van 18 maanden door te maken?

Interveniënt meent de verantwoording voor dit verschil in behandeling te kunnen vinden in het feit dat het parket hiërarchisch gestructureerd is. Parketmagistraten functioneren derhalve onder toezicht van hun meerdere terwijl voor de zittende magistratuur het principe van de autonomie van de rechter geldt.

Spreeker vestigt er de aandacht op dat de rol van de parketten in de fase die aan de eigenlijke procesvoering voorafgaat, niet mag worden onderschat. Evenmin mag uit het oog worden verloren dat in de kleinere arrondissementen de substituten soms alleen beslissingen moeten nemen met verstrekken gevolgen. Gelet op de verantwoordelijkheid die daarmee gepaard gaat, is de voorafgaande stage voor de kandidaat-parketmagistraten even belangrijk als die voor de kandidaten voor de zittende magistratuur.

Interveniënt heeft bijgevolg zijn reserves ten opzichte van de verkorting van de stage voor de stagiairs die het ambt van magistraat van het openbaar ministerie postuleren.

II. DISCUSSION GENERALE

a) Questions et observations

Un membre déclare que le présent projet de loi doit être examiné en tenant compte de l'objectif de la loi du 18 juillet 1991, à savoir l'élargissement de la base de recrutement pour la magistrature. Cet objectif de démocratisation de ce corps impliquait que des juristes de catégories professionnelles autres que le barreau devaient pouvoir prendre le chemin de la magistrature. Dès lors, on a tenté d'ouvrir la carrière de magistrat à un large éventail de juristes. On espérait que cette opération permettrait en même temps d'obtenir un recrutement plus rapide.

Toutefois, le recrutement ne se déroule pas d'une manière aussi souple que prévu, ce à quoi s'ajoute le fait que l'intérêt pour une carrière au sein du ministère public ne peut pas être qualifié de débordant.

L'intervenant souscrit à la *ratio* de la loi du 18 juillet 1991 et de la proposition de loi à l'examen. Il formule néanmoins deux réflexions.

1. Aux termes de l'article 259^{quater}, § 3, proposé du Code judiciaire, la durée du stage donnant directement accès à la fonction de magistrat du ministère public est ramenée de trois ans à 18 mois.

Cela ne recèle-t-il pas le danger d'une magistrature à deux vitesses, la magistrature assise étant soumise à des conditions de nomination plus strictes que la magistrature debout, dans la mesure où les stagiaires judiciaires sont tenus de suivre un stage de trois ans pour l'une et seulement de 18 mois pour l'autre?

L'intervenant pense que la justification de cette différence de traitement réside dans le fait que le parquet est structuré hiérarchiquement. Les magistrats du parquet travaillent dès lors sous la surveillance de leurs supérieurs alors qu'à la magistrature assise s'applique le principe de l'autonomie du juge.

L'intervenant souligne qu'il ne faut pas sous-estimer le rôle joué par les parquets dans la phase qui précède le procès proprement dit. Il ne faut pas non plus perdre de vue que, dans les petits arrondissements, les substituts sont parfois amenés à prendre seuls des décisions aux conséquences importantes. Compte tenu de la responsabilité que cela implique, le stage préalable des candidats magistrats du parquet est aussi important que celui des candidats à la magistrature assise.

L'intervenant exprime dès lors des réserves à l'égard de l'abrégement du stage pour les candidats à une fonction de magistrat du ministère public.

2. Een tweede bedenking betreft de notie juridisch ambt in een openbare of private dienst, welke in de wet van 18 juli 1991 niet nader gepreciseerd werd.

De benoemingsvoorwaarden voor de kandidaten die via het examen inzake beroepsbekwaamheid tot de magistratuur wensen toe te treden, zijn de volgende: houder zijn van een diploma van doctor of licentiaat in de rechten, geslaagd zijn voor het voormelde examen en de vereiste juridische beroepservaring bezitten.

De minister antwoordt dat de voorbereidende werken de vereiste beroepservaring in een gerechtelijk ambt of in een juridisch ambt in een openbare of private dienst duidelijk omschrijven (*cf.* Gedr. St., Senaat, 1989-1990, nr. 974/2, blz. 54 en volgende, en Gedr. St., Kamer, 1990-1991, nr. 1565/10, blz. 44-45).

Het lid is van oordeel dat deze omschrijving nog voor interpretatie vatbaar is. Het zou raadzaam zijn indien de adviescomités bedoeld in artikel 259ter van het Gerechtelijk Wetboek, zich over deze problematiek zouden buigen.

De wet van 18 juli 1991 bevat alvast één lacune doordat niet bepaald is dat de vereiste beroepservaring na het behalen van het licentiaatsdiploma in de rechten dient te zijn verworven.

Met het oog op een versoepeling van de toegangsvoorwaarden tot de staande magistratuur is het misschien het overwegen waard te bepalen dat de juridische beroepservaring kan worden verworven voordat het diploma in de rechten is behaald. Intervenient meent dat een dergelijke regeling voor de gerechtsdeurwaarders geldt (1).

Tot slot wenst hij van de minister te vernemen op welk ogenblik de kandidaat-magistraten aan de benoemingsvoorwaarden dienen te voldoen.

Een volgende spreker verklaart dat de wet van 18 juli 1991 niet zozeer tot doel had de magistratuur te democratiseren dan wel de benoemingen in de magistratuur volgens objectieve criteria te laten verlopen.

De opmerking als zou de rekrutering van magistraten uit de balie een te eenzijdig profiel opleveren, gaat trouwens niet op vermits de toevloed van juristen een democratisering van de balie heeft teweeggebracht.

In het licht van de *ratio* van de wet van 18 juli 1991 roept het onderhavige wetsvoorstel twee vragen op.

In de eerste plaats juicht spreker de strenge selectieprocedure toe die het wervingscollege der magistraten tot op heden heeft gevolgd. Hij zou het betreuren indien het gering aantal geslaagden voor het vergelijkend toegangsexamen tot de gerechtelijke stage en het examen inzake beroepsbekwaamheid ertoe zou

2. Une deuxième réflexion concerne la notion de fonction juridique dans un service public ou privé, qui n'a pas été précisée dans la loi du 18 juillet 1991.

Les conditions de nomination des candidats qui souhaitent accéder à la magistrature par le biais de l'examen d'aptitude professionnelle sont les suivantes: être titulaire d'un diplôme de docteur ou de licencié en droit, avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle et posséder l'expérience professionnelle juridique requise.

Le ministre répond que l'expérience professionnelle requise dans une fonction judiciaire ou une fonction juridique dans le service public ou privé a été clairement définie au cours des travaux préparatoires (*cf.* Doc. Sénat, 1989-1990, n° 974/2, pp. 54 et suiv., et Doc. Chambre, 1990-1991, n° 1565/10, pp. 44-45).

L'intervenant estime que cette définition est encore susceptible d'interprétation. Il serait indiqué que les comités d'avis visés à l'article 259^{quater} du Code judiciaire se penchent sur le problème de l'expérience professionnelle requise.

La loi du 18 juillet 1991 présente en tout cas une lacune puisqu'elle ne précise pas que l'expérience professionnelle requise doit avoir été acquise après l'obtention du diplôme de licencié en droit.

En vue de l'assouplissement des conditions d'accès à la magistrature debout, on pourrait peut-être prévoir que l'expérience professionnelle juridique peut être acquise avant l'obtention du diplôme en droit. L'intervenant croit savoir qu'un tel système existe déjà pour les huissiers de justice (1).

Enfin, il demande au ministre à quel moment les candidats magistrats doivent satisfaire aux conditions de nomination.

L'intervenant suivant déclare que la loi du 18 juillet 1991 ne visait pas tant à démocratiser la magistrature qu'à assurer que les nominations y ont lieu dans le respect de critères objectifs.

L'objection selon laquelle le recrutement de magistrats parmi les membres du barreau conduirait à un profil trop unilatéral n'est du reste pas pertinente, puisque l'afflux de juristes a entraîné une démocratisation du barreau.

Par rapport à la *ratio* de la loi du 18 juillet 1991, la proposition de loi à l'examen soulève deux questions.

Tout d'abord, l'intervenant se réjouit de la rigueur observée jusqu'ici dans la procédure de sélection par le collège de recrutement des magistrats. Il trouverait regrettable que le nombre peu élevé de lauréats au concours d'admission au stage judiciaire et à l'examen d'aptitude professionnelle conduise à

(1) *Cf.* de artikelen 510 en 511 van het Gerechtelijk Wetboek.

(1) *Cf.* articles 510 et 511 du Code judiciaire.

leiden dat de selectie zou worden versoepeld. Dit zou door het wervingscollege kunnen worden geïnterpreteerd als het desavoueren van de ernst waarmee het zijn opdracht vervult.

Interveniënt wenst dan ook te weten of het wervingscollege der magistraten over dit wetsvoorstel werd geraadpleegd dan wel aan de basis ervan ligt. In ontkennend geval dringt hij erop aan het college te consulteren alvorens tot de stemming over te gaan.

Een tweede bedenking betreft artikel 17 aangaande de plaatsvervangende rechters. Spreker stelt dat het Parlement de kritiek moet duchten dat het politiek milieu zichzelf bevoordeelt wanneer het bepaalde toegangsdrempels tot de magistratuur opheft. Enerzijds bestaat er een onverenigbaarheid waardoor plaatsvervangende rechters die een politiek mandaat wensen uit te oefenen, eervol ontslag kunnen verkrijgen, anderzijds worden deze rechters, die voor de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991 waren benoemd (d.w.z. vóór 1 oktober 1993), maar aan wie achteraf wegens onverenigbaarheid eervol ontslag is verleend, toch geacht geslaagd te zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid. Dergelijke handelwijze loopt de kans door de publieke opinie te worden geïnterpreteerd als een manoeuvre om enige vorm van politieke inspraak bij de benoeming van magistraten te behouden.

Het lid wenst dan ook te weten op hoeveel personen artikel 17 betrekking heeft. Aldus kan het mogelijke verwijt worden tegengesproken als zou dit artikel een poging zijn om de wet van 18 juli 1991 te ondergraven.

De indiener van het wetsvoorstel repliceert dat artikel 17 geen enkele koerswijziging inhoudt, maar de oorspronkelijke doelstelling van de wet van 18 juli 1991 expliciteert. Het vormt een antwoord op verwarring zaaiende berichten dat de minister de wet zou willen omzeilen door na de inwerkingtreding ervan plaatsvervangende rechters te benoemen die geacht worden aan de benoemingsvoorwaarden te voldoen.

Om dit misverstand definitief uit de weg te ruimen, bepaalt het voorgestelde artikel 21, § 1, tweede lid, van de wet van 18 juli 1991 het volgende: «De plaatsvervangende rechters benoemd vóór de inwerkingtreding van deze wet en de plaatsvervangende rechters benoemd vóór de inwerkingtreding van deze wet maar aan wie wegens onverenigbaarheid ontslag om eervolle redenen is verleend, worden geacht geslaagd te zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 259bis van hetzelfde Wetboek.»

Het geciteerde artikel bevestigt de stelling die het Arbitragehof heeft ingenomen in zijn arrest nr. 53/94 van 29 juni 1994.

assouplir la sélection. Une telle mesure pourrait être interprétée par le collège de recrutement comme une marque de désaveu à l'égard du sérieux avec lequel il remplit sa mission.

L'intervenant aimerait dès lors savoir si le collège de recrutement des magistrats a été consulté sur la présente proposition ou s'il se trouve à la base de celle-ci. Dans la négative, il insiste pour que l'on consulte le collège avant de passer au vote.

Une deuxième réflexion concerne l'article 17, relatif aux juges suppléants. Le Parlement doit éviter de s'exposer à la critique selon laquelle le monde politique s'avantagerait lui-même en supprimant certains seuils d'accès à la magistrature. D'une part, il existe une incompatibilité en vertu de laquelle les juges suppléants qui souhaitent exercer un mandat politique peuvent obtenir démission honorable de leurs fonctions et, d'autre part, les juges qui avaient été nommés avant l'entrée en vigueur de la loi du 18 juillet 1991 (c'est-à-dire avant le 1er octobre 1993), mais auxquels démission honorable a été accordée ultérieurement pour cause d'incompatibilité, sont néanmoins réputés avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle. Un tel procédé risque d'être interprété par l'opinion publique comme une manoeuvre destinée à maintenir une certaine forme d'intervention politique dans la nomination des magistrats.

L'intervenant aimerait savoir combien de personnes sont concernées par l'article 17. On pourra ainsi réfuter le reproche éventuel comme quoi cet article serait une tentative de saper la loi du 18 juillet 1991.

L'auteur de la proposition de loi réplique que l'article 17 n'implique aucun changement de cap, mais qu'il explicite l'objectif initial de la loi du 18 juillet 1991. Il apporte une réponse aux allégations selon lesquelles le ministre voudrait contourner la loi en nommant, après l'entrée en vigueur de celle-ci, des juges suppléants qui sont réputés remplir les conditions de nomination.

Pour dissiper définitivement ce malentendu, le texte proposé pour l'article 21, § 1er, deuxième alinéa, de la loi du 18 juillet 1991 dispose que les juges suppléants nommés avant l'entrée en vigueur de la présente loi et les juges suppléants nommés avant l'entrée en vigueur de la présente loi, mais auxquels démission honorable a été accordée pour cause d'incompatibilité, sont réputés avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 259bis du même Code.

L'article cité confirme la position adoptée par la Cour d'arbitrage dans son arrêt n° 53/94 du 29 juin 1994.

Een volgende spreker is de mening toegedaan dat het onderhavige wetsvoorstel de wet van 18 juli 1991 ingrijpend wijzigt. Hij vraagt zich dan ook af of er bij de voorbereidende besprekingen van de voormelde wet geen verkeerde opties zijn genomen inzake de opleiding en de werving van magistraten.

Een tweede bedenking betreft het fenomeen waarbij vooral kandidaten die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd, door headhunters naar de privé-sector worden gelokt.

Spreker is van oordeel dat juristen die aan het examen deelnemen, zich voor een periode van ten minste vijf jaar in de magistratuur dienen te engageren. Anders dreigt het gevaar dat juristen slechts het examen zullen afleggen in de hoop aldus hun potentiële werkgevers een extra-visitekaartje te kunnen voorleggen.

Ten derde zou het nuttig zijn indien niet alleen het advies van het wervingscollege der magistraten over dit wetsvoorstel zou worden ingewonnen, maar ook dat van advocaten die in een loopbaan in de magistratuur geïnteresseerd zijn.

Ten vierde wenst spreker nadere uitleg over de rol en de functie van de stagemester. Volgens het wetsvoorstel zou er voor elke gerechtelijk stagiair slechts één stagemester zijn die met de opleiding is belast. Intervenient acht het wenselijk dat de stagiair tijdens zijn opleiding met zoveel mogelijk milieus en met verschillende stagemesters in contact komt. Hij mag dus niet onmiddellijk voor de leeuwen worden gegooid, maar moet in de gelegenheid worden gesteld om onder toezicht van zijn stagemesters ervaring op te doen. Spreker stelt dat de rechten en plichten van de stagemesters, alsook de inhoud en de waarde van de stage nader moeten worden afgelijnd.

Ten vijfde wenst intervenient te weten of het opportuun is om in de verkorte stage van 18 maanden de mogelijkheid van een praktische vorming bij een notaris of een gerechtsdeurwaarder te schrappen.

Tot slot suggereert hij maatregelen te nemen ter bevordering van het onderlinge contact tussen de gerechtelijke stagiairs. Bijeenkomsten zouden hun de kans bieden ervaringen uit te wisselen zodat zij zelf beter het verloop van hun stage kunnen evalueren.

De indiener van het wetsvoorstel haakt in op het eerste voorstel van de vorige spreker om zij die geslaagd zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, na hun benoeming te verplichten ten minste vijf jaar het ambt van magistraat te vervullen. Dat is alvast niet de doelstelling van het voorstel.

Het door artikel 2 voorgestelde artikel 191bis van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt uitsluitend dat magistraten van het openbaar ministerie die ofwel via de verkorte gerechtelijke stage ofwel via het examen

Un autre intervenant estime que la proposition à l'examen modifie profondément la loi du 18 juillet 1991. Il se demande dès lors si, lors des discussions préparatoires de ladite loi, on n'a pas pris de mauvaises options en ce qui concerne la formation et le recrutement des magistrats.

Une autre réflexion concerne la constatation que les chasseurs de têtes débauchent surtout pour le secteur privé les candidats ayant réussi l'examen d'aptitude professionnelle.

Selon l'intervenant, les juristes qui participent à l'examen doivent s'engager dans la magistrature pour une période de cinq ans au moins. Sans cela, il est à craindre que les juristes ne présentent l'examen que dans l'espoir de pouvoir faire figurer ce titre supplémentaire sur leur carte de visite à l'intention de leurs employeurs potentiels.

En troisième lieu, il serait utile de demander l'avis du collège de recrutement des magistrats sur cette proposition, mais aussi celui d'avocats intéressés par une carrière dans la magistrature.

En quatrième lieu, l'intervenant aimerait obtenir des précisions au sujet du rôle et de la fonction du maître de stage. Selon la proposition de loi, il n'y aurait pour chaque stagiaire judiciaire qu'un seul maître de stage chargé de la formation. Pour l'intervenant, il est souhaitable qu'au cours de sa formation, le stagiaire soit mis en contact avec le plus de milieux possibles et avec plusieurs maîtres de stage. Il ne doit donc pas être jeté immédiatement dans la mêlée, mais être mis en mesure d'acquérir de l'expérience sous le contrôle de ses maîtres de stage. L'intervenant ajoute que les droits et les devoirs du maître de stage ainsi que le contenu et la valeur du stage devraient être définis d'une manière plus précise.

Cinquièmement, l'intervenant aimerait savoir s'il est opportun de supprimer, dans la stage abrégé de 18 mois, la possibilité d'une formation pratique auprès d'un notaire ou d'un huissier de justice.

Enfin, il suggère de prendre des mesures en vue de promouvoir les contacts entre les stagiaires judiciaires. De telles réunions leur offriraient la possibilité d'échanger des expériences, de manière à pouvoir mieux évaluer le déroulement de leur stage.

L'auteur de la proposition de loi enchaîne sur la première suggestion du préopinant visant à obliger ceux qui ont réussi l'examen d'aptitude professionnelle à exercer, pendant au moins cinq ans après leur nomination, la fonction de magistrat. Tel n'est en tout cas pas l'objectif de la proposition.

L'article 191bis du Code judiciaire, proposé à l'article 2, se contente de disposer que les magistrats du ministère public qui ont été nommés soit par la voie du stage judiciaire court, soit par la voie de

inzake beroepsbekwaamheid zijn benoemd, slechts tot rechter kunnen worden benoemd mits een anciënniteit van vijf jaar op het parket. Het staat juristen echter vrij om via de buitenbaan tot de zittende magistratuur toe te treden, dit wil zeggen na het examen inzake beroepsbekwaamheid en op grond van de vereiste juridische beroepservaring.

In elk geval kan men noch de gerechtelijke stagiairs, noch de geslaagden voor het examen inzake beroepsbekwaamheid na hun benoeming verplichten ten minste vijf jaar het ambt van magistraat uit te oefenen.

Interveniënt komt eveneens terug op de vraag waarom er voor elke stagiair slechts één in plaats van twee stagemeeesters wordt aangewezen.

Deze maatregel houdt verband met het feit dat de stage die onmiddellijk toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie, van drie jaar tot 18 maanden wordt ingekort. Het heeft geen zin een tweede stagemeeester aan te wijzen omdat de opleidingsfase waarin deze de stagiair bij zijn vorming in een of meer kamers van een rechtbank moest begeleiden, is geschrapt. Tijdens de stage van drie jaar blijft de stagiair evenwel onder leiding van twee stagemeeesters staan (*cf.* het voorgestelde artikel 259*quater*, §§ 2 en 3, van het Gerechtelijk Wetboek).

Spreker heeft nog twee opmerkingen.

Krachtens artikel 194, § 4, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek moet de substituut-procureur des Konings, gespecialiseerd in fiscale zaken, de zogenaamde fiscale substituut, houder zijn van een diploma waaruit een gespecialiseerde opleiding in het fiscaal recht blijkt, afgegeven door een Belgische universiteit of door een niet-universitaire instelling voor hoger onderwijs, die is opgenomen in een door de Koning opgestelde lijst, dan wel een in § 2, 1°, bedoeld juridisch ambt hebben vervuld, voor zover dit een ambt in fiscale zaken betreft.

Voor de kandidaten die aan de voorwaarden gesteld in het voorgaande lid voldoen, wordt de duur bedoeld in § 2, 1°, verminderd tot vier jaar (*cf.* artikel 194, § 4, tweede lid, en artikel 6 van het wetsvoorstel).

De bedoelde lijst is echter nog steeds niet voorhanden. Gelet op het tekort aan fiscale substituten dringt interveniënt er bij de minister op aan hier snel werk van te maken (*cf.* bespreking artikel 6).

Als indiener van het wetsvoorstel beklemtoont hij nogmaals dat de voorgestelde bepalingen een poging zijn om meer kandidaten tot de magistratuur aan te trekken. Alleen de toekomst zal uitwijzen of de nieuwe maatregelen effect zullen sorteren. De vraag blijft of de voorgestelde maatregelen een loopbaan in

l'examen d'aptitude professionnelle, ne peuvent être nommés juges que s'ils ont une ancienneté de cinq ans au parquet. Toutefois, rien n'interdit aux juristes d'accéder à la magistrature assise par la voie extérieure, c'est-à-dire après avoir passé l'examen d'aptitude professionnelle et sur la base de l'expérience professionnelle juridique requise.

En tout cas, l'on ne peut obliger ni les stagiaires judiciaires ni les lauréats de l'examen d'aptitude professionnelle à exercer la fonction de magistrat pendant au moins cinq ans après leur nomination.

L'intervenant revient également sur la question de savoir pourquoi l'on ne désigne qu'un et non deux maîtres de stage pour chaque stagiaire.

Cette mesure tient au fait que le stage qui donne directement accès à la fonction de magistrat du ministère public est ramené de trois ans à 18 mois. Il ne sert à rien de désigner un deuxième maître de stage, la phase de formation au cours de laquelle ce dernier devait suivre le stagiaire dans sa formation au sein d'une ou plusieurs chambres du tribunal ayant été supprimée. Durant le stage de trois ans, le stagiaire reste toutefois encadré par deux maîtres de stage (voir l'article 259*quater*, §§ 2 et 3, proposé du Code judiciaire).

L'intervenant aimerait encore formuler deux observations.

En vertu de l'article 194, § 4, premier alinéa, proposé du Code judiciaire, le substitut du procureur du Roi, spécialisé en matière fiscale, doit être porteur d'un diplôme attestant une formation spécialisée en droit fiscal, délivré par une université belge ou par un établissement d'enseignement supérieur non universitaire repris dans une liste établie par le Roi, ou avoir exercé dans le domaine fiscal les fonctions juridiques visées par le § 2, 1°.

A l'égard des candidats qui remplissent les conditions prévues par l'alinéa précédent, le délai prévu au § 2, 1°, est réduit à quatre ans (*cf.* article 194, § 4, deuxième alinéa, et article 6 de la proposition de loi).

Toutefois, la liste en question n'est toujours pas disponible. Compte tenu du manque de substituts fiscaux, l'intervenant insiste auprès du ministre pour que l'on accélère les choses (*cf.* la discussion de l'article 6).

En tant qu'auteur de la proposition de loi, il souligne une fois de plus que les dispositions proposées constituent une tentative pour attirer plus de candidats à la magistrature. Seul l'avenir nous dira si les nouvelles mesures sortiront un effet quelconque. Reste la question de savoir si les mesures proposées

de magistratuur voldoende attractief maken en een gunstige uitwerking zullen hebben op de motivering van de magistraten.

Met betrekking tot het probleem van het afhaken van sommige stagiairs die door headhunters worden weggelokt, herinnert een lid eraan dat zich in het raam van het arbeidsovereenkomstenrecht enkele jaren geleden een betwisting heeft voorgedaan tussen het ministerie van Landsverdediging en officieren die bij het leger een universitaire opleiding tot arts hadden gekregen. Deze militairen waren er namelijk toe gehouden na het behalen van hun diploma een bepaald aantal jaren in het leger te dienen, waarna ze eventueel ontslag konden nemen. Deze regeling werd door de rechtbanken veroordeeld wegens schending van het principe van de vrijheid van arbeid. Eenzelfde probleem is gerezen inzake de betaalde sportbeoefenaars.

Spreker, geruggesteund door de minister, wenst hiermee aan te geven dat voorzichtig moet worden omgesprongen met het voorstel om magistraten na hun benoeming te verplichten hun ambt ten minste vijf jaar uit te oefenen.

b) Antwoorden van de minister

1. Doelstelling van het wetsvoorstel

Met betrekking tot de vraag of in de wet van 18 juli 1991 een verkeerde optie werd genomen, moet worden aangestipt dat de voormelde wet de voorwaarden inzake de opleiding en de werving van magistraten heeft verzwaaard. Mede daardoor zijn de verschillen tussen de zittende en de staande magistratuur scherper aan het licht gekomen. Aangezien alle kandidaten dezelfde strikte toegangprocedure hebben doorlopen, zijn zij geneigd een vergelijking te maken tussen de zittende magistratuur en het parket. In deze afweging speelt zeker mee dat het openbaar ministerie hiërarchisch gestructureerd is en dat parketmagistraten wachtdienst, alsook nacht- en weekendwerk moeten presteren. Bepaalde omstandigheden zoals het feit dat er tussen de twee categorieën geen onderscheid in wedde bestaat en dat rechters onafhankelijk zijn en thuis kunnen werken zonder verplichte nacht- en weekendprestaties, vormen evenveel factoren die de belangstelling voor de zittende magistratuur verklaren.

2. Het wervingscollege der magistraten

Dit college heeft voor een strenge selectie geopteerd. Het slaagcijfer ligt laag, zo laag zelfs dat het belangstellenden van deelneming afschrikt. Dit fenomeen werd bij de bespreking van de wet van 18 juli 1991 misschien onvoldoende onderkend.

rendent suffisamment attirante une carrière dans la magistrature et auront un effet favorable sur la motivation des magistrats.

En ce qui concerne le problème soulevé par le fait que certains stagiaires se laissent débaucher et abandonnent leur formation, l'intervenant rappelle qu'il y a quelques années, un différend juridique relatif aux contrats de travail a opposé le Ministère de la Défense nationale aux officiers qui avaient reçu de l'armée une formation universitaire de médecin. En effet, ces militaires étaient tenus de servir dans l'armée pendant un certain nombre d'années après l'obtention de leur diplôme, après quoi ils étaient libres de donner leur démission. Ce système a été condamné par les tribunaux parce qu'il violait les principes de la liberté du travail. Le même problème s'est posé pour les sportifs rémunérés.

L'intervenant, soutenu en cela par le ministre, souligne qu'il y a lieu d'agir avec prudence en ce qui concerne la proposition visant à obliger les magistrats à exercer leurs fonctions pendant au moins cinq ans après leur nomination.

b) Réponses du ministre

1. Objet de la proposition de loi

En ce qui concerne la question de savoir si l'on a pris une mauvaise option dans la loi du 18 juillet 1991, il faut noter que ladite loi a alourdi les conditions de formation et de recrutement des magistrats, ce qui a contribué à accentuer les différences entre la magistrature assise et la magistrature debout. Comme tous les candidats sont passés par la même procédure d'accès stricte, ils sont enclins à faire une comparaison entre la magistrature assise et le parquet. Le fait que le ministère public est hiérarchisé et que les magistrats du parquet doivent accomplir un service de garde, ainsi que des prestations de nuit et de week-end, pèse assurément dans la balance. Certaines circonstances, telles que l'absence d'une différence de traitement entre les deux catégories et le fait que les juges sont indépendants et peuvent travailler à domicile sans prestations obligatoires de nuit et de week-end, constituent autant de facteurs qui expliquent l'intérêt pour la magistrature assise.

2. Le collège de recrutement des magistrats

Ce collège a opté pour une sélection sévère. Le chiffre des réussites est bas, à tel point même qu'il dissuade certains intéressés de participer. Ce phénomène n'a peut-être pas été suffisamment pris en compte lors de la discussion de la loi du 18 juillet 1991.

Het zou in elk geval niet raadzaam zijn dat het Parlement of de Regering het wervingscollege soepeler criteria zou opdringen. De magistraten die op grond van de geobjectiveerde procedure werden benoemd, worden trouwens wegens hun kwaliteiten geroemd, met het gevaar dat ze door de privé-sector kunnen worden weggeplukt.

3. Objectivering van de wervingsprocedure

De minister beklemtoont dat het onderhavige wetsvoorstel de bevoegdheden van het wervingscollege der magistraten en de adviescomités niet wijzigt. Er worden geen arbitraire elementen in de wervingsprocedure ingebouwd.

Het voorstel heeft uitsluitend tot doel een aantal objectieve criteria te versoepelen om de loopbaan in het openbaar ministerie in de aanvangsfase aantrekkelijker te maken dan die in de zittende magistratuur.

Het is belangrijk dat parketmagistraten naar de zetel kunnen overgaan zonder dat dit echter een leegloop van het openbaar ministerie tot gevolg mag hebben.

De minister deelt voorts mee dat de procureurs-generaal over de voorgestelde wijzigingen werden geraadpleegd.

4. Vermindering van het aantal stagemeesters

Tijdens de stage van drie jaar, bedoeld in het voorgestelde artikel 259*quater*, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, staat de gerechtelijk stagiair onder leiding van twee stagemeesters die met zijn opleiding zijn belast. De twee stagemeesters worden benoemd uit magistraten van respectievelijk het openbaar ministerie en de zittende magistratuur. De twee belangrijkste fasen van de stage worden immers achtereenvolgens bij het parket en in de rechtbank doorgebracht.

De verkorte stage van 18 maanden, die onmiddellijk toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie, wordt daarentegen hoofdzakelijk bij het parket doorgemaakt en niet meer bij de rechtbank. Derhalve dient slechts één stagemeester te worden aangewezen uit de magistraten van het parket (*cf.* het voorgestelde artikel 259*quater*, § 3, van het Gerechtelijk Wetboek).

5. Vorming van de gerechtelijk stagiair

De klacht dat de gerechtelijke stagiairs meer worden geëxploiteerd dan een opleiding ontvangen, is sinds de inwerkingtreding van de wet van 18 juli 1991 niet langer gegrond. Het aspect opleiding is primordiaal geworden en heeft de overhand gekregen op de vroegere praktijk waarbij de stagiairs in de

Il serait en tout cas inopportun que le Parlement ou le Gouvernement impose au collège de recrutement des critères plus souples. Du reste, les magistrats qui ont été nommés sur la base de la procédure objectivée sont réputés de toutes parts pour leurs qualités, au risque d'être accaparés par le secteur privé.

3. Objectivation de la procédure de recrutement

Le ministre souligne que la proposition de loi en discussion ne modifie pas les compétences du collège de recrutement des magistrats et des comités d'avis. Elle n'introduit aucun élément arbitraire dans la procédure de recrutement.

La proposition a exclusivement pour objet d'assouplir un certain nombre de critères objectifs, afin de rendre, dans la phase initiale, la carrière au ministère public plus attrayante que dans la magistrature assise.

Il importe que des magistrats du parquet puissent passer au siège, sans toutefois que cela puisse amener un dépeuplement du ministère public.

Le ministre ajoute que les procureurs généraux ont été consultés concernant les modifications proposées.

4. Réduction du nombre des maîtres de stage

Au cours du stage de trois ans visé à l'article 259*quater*, § 2, proposé du Code judiciaire, le stagiaire judiciaire est placé sous la direction de deux maîtres de stage chargés de sa formation. Ceux-ci sont nommés parmi des magistrats provenant respectivement du ministère public et de la magistrature assise. En effet, les deux principales phases du stage sont accomplies successivement au parquet et au tribunal.

Par contre, le stage raccourci de dix-huit mois, qui donne immédiatement accès à la fonction de magistrat du ministère public, est accompli principalement au parquet, et non plus au tribunal. Par conséquent, il ne faut désigner qu'un maître de stage parmi les magistrats du parquet (voir l'article 259*quater*, § 3, proposé du Code judiciaire).

5. Formation du stagiaire judiciaire

Depuis l'entrée en vigueur de la loi du 18 juillet 1991, il n'y a plus de raison de se plaindre du fait que les stagiaires judiciaires sont exploités plutôt que de recevoir une formation. L'aspect de la formation est devenu primordial et prime désormais l'ancienne pratique qui consistait à affecter les stagiaires au

dienst werden ingeschakeld. Het beste bewijs van deze kentering wordt geleverd door de klacht van de procureurs dat zij geen beroep meer kunnen doen op de stagiairs.

6. De plaatsvervangende rechters

De minister verwijst in de eerste plaats naar de toelichting verstrekt door de indiener van het wetsvoorstel (*cf.* blz. 8).

Het voorgestelde artikel 21, § 1, tweede lid, van de wet van 18 juli 1991 ruimt de interpretatieproblemen definitief uit de weg.

Spreker is van oordeel dat slechts enkele personen op het door het voormelde artikel ingestelde vermoeden aanspraak kunnen maken.

Hij heeft geen precieze cijfergegevens, hetgeen misschien een pluspunt is omdat anders manipulatie van de tekst zou kunnen worden vermoed.

7. De vereiste juridische beroepservaring

De minister verklaart dat de vereiste beroepservaring moet zijn verworven na het behalen van het licentiaatsdiploma in de rechten. Zowel de wet van 18 juli 1991 als de voorbereidende werken zijn op dat punt duidelijk (*cf.* Gedr. St., Kamer, 1990-1991, nr. 1565/10, blz. 44: een juridisch ambt impliceert een tewerkstelling *als jurist* in een openbare of private dienst).

Spreker is er zich van bewust dat deze houding in de praktijk tot problemen aanleiding geeft. Men moet echter voor ogen houden dat het voor de minister van Justitie een kiese aangelegenheid is om uit te maken of iemand vóór het behalen van het diploma in de rechten al dan niet juridische beroepservaring heeft verworven. De scheidslijn zal in menig geval moeilijk te trekken zijn zodat de minister van Justitie gevaar loopt te worden verweten de keuze eerder op politieke redenen te gronden.

De minister houdt dan ook vast aan de tot op heden gevolgde interpretatie, zelfs wanneer die in bepaalde gevallen onlogisch voorkomt (bij voorbeeld een kandidaat die na het behalen van het diploma in de rechten dezelfde beroepsactiviteit blijft uitoefenen als tevoren en van wie de vereiste juridische beroepservaring pas na de verwerving van het diploma begint te lopen). Hij is bevreesd voor misbruiken, wanneer op dit vlak een ander standpunt zou worden ingenomen. *De lege ferenda* is hij dan ook geen voorstander van een wetswijziging.

Een lid schaart zich achter dit standpunt, onder meer omdat er anders een onderscheid zou kunnen ontstaan ten nadele van de studenten die voltijds de rechtenstudie volgen, terwijl personen die bij voor-

service. La meilleure preuve de ce revirement est fournie par les procureurs, qui se plaignent de ne plus pouvoir faire appel aux stagiaires.

6. Les juges suppléants

Le ministre renvoie d'abord au commentaire fourni par l'auteur de la proposition de loi (*cf.* p. 8).

L'article 21, § 1er, deuxième alinéa, proposé de la loi du 18 juillet 1991 supprime définitivement les problèmes d'interprétation.

Le ministre estime que seules quelques personnes peuvent prétendre à la présomption instaurée par l'article susvisé.

Il ne possède pas de données chiffrées précises, ce qui constitue peut-être un point positif, car dans le cas contraire, on pourrait soupçonner une manipulation du texte.

7. L'expérience professionnelle juridique requise

Le ministre déclare que l'expérience professionnelle requise doit avoir été acquise après l'obtention du diplôme de licencié en droit. Tant la loi du 18 juillet 1991 que les travaux préparatoires sont clairs sur ce point (*cf.* doc. Ch., 1990-1991, n° 1565/10, p. 44: une fonction juridique implique *un emploi de juriste* dans un service public ou privé).

Il se rend compte que dans la pratique, cette attitude engendre des problèmes. Il ne faut toutefois pas perdre de vue qu'il est délicat, pour le ministre de la Justice, de déterminer si une personne a acquis ou non une expérience professionnelle juridique avant d'obtenir le diplôme en droit. Dans bon nombre de cas, la ligne de démarcation sera difficile à tracer, si bien que le ministre de la Justice risque de se voir reprocher un choix basé plutôt sur des raisons politiques.

C'est pourquoi le ministre s'en tient à l'interprétation suivie jusqu'à présent, même si, dans certains cas, elle paraît illogique (par exemple un candidat qui, après avoir obtenu le diplôme en droit, continue d'exercer la même activité professionnelle que précédemment et dont l'expérience professionnelle juridique requise n'entre en ligne de compte qu'après l'obtention du diplôme). Il craint des abus au cas où l'on adopterait un autre point de vue à cet égard. *De lege ferenda*, il n'est donc pas partisan d'une modification de la loi.

Un commissaire se rallie à ce point de vue, notamment parce que dans le cas contraire, on pourrait faire une distinction au détriment des étudiants qui poursuivent à temps plein des études de droit, alors que des

beeld in een verzekeringsmaatschappij werkzaam zijn en het diploma via de examencommissie van een gemeenschap hebben behaald, een juridische beroepservaring zouden kunnen aanvoeren die tijdens de studie werd verworven.

Een ander lid maakt hierbij wel de opmerking dat zogenaamde « werkstudenten » meestal meer gemotiveerd zijn om zich te vervolmaken in de rechtenstudies.

Een volgende spreker kan begrip opbrengen voor het standpunt van de minister. Hij is evenwel de mening toegedaan dat er bij de beoordeling van de vereiste juridische beroepservaring een belangrijke rol weggelegd is voor de adviescomités.

Deze comités kunnen immers een negatief advies uitbrengen over kandidaten die aan de wettelijke voorwaarden inzake juridische beroepservaring voldoen. Het omgekeerde zou dus ook mogelijk moeten zijn.

Het lid dringt derhalve aan op enige soepelheid.

De minister repliceert dat de toegangsvoorwaarden tot de magistratuur bij wet moeten worden vastgesteld en dat bij de interpretatie ervan zo weinig mogelijk ruimte mag worden gelaten.

Tot slot verklaart hij dat « de kandidaten voor een bepaald ambt in de voorwaarden dienen te verkeren op het ogenblik van de benoeming en niet op het moment van de kandidatuurstelling. » (cf. Bulletin van Vragen en Antwoorden, Senaat, nr. 128, 11 oktober 1994, vraag nr. 791 van de heer Pataer d.d. 5 juli 1994, blz. 6776-6777).

III. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Zowel de Franse als de Nederlandse tekst van het wetsvoorstel bevatten een reeks fouten die in de tekst aangenomen door de commissie zijn rechtgezet. Bij de artikelsgewijze bespreking zal hiervan geen melding worden gemaakt.

Artikel 1

Dit artikel geeft geen aanleiding tot bespreking en wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 2

Het voorgestelde artikel 191bis van het Gerechtelijk Wetboek heeft tot doel te verhinderen dat de verkorting van de stage die onmiddellijk toegang verschaft tot een ambt bij het openbaar ministerie, door substituten zou worden aangegrepen om sneller

personnes qui travaillent, par exemple, dans une compagnie d'assurances et ont obtenu le diplôme par le biais du jury central d'une communauté pourraient se prévaloir d'une expérience professionnelle juridique acquise au cours des études.

Un autre membre fait, toutefois, observer que les étudiants qui exercent un travail sont le plus souvent plus disposés à approfondir leurs études de droit.

L'intervenant suivant dit comprendre le point de vue du ministre. Il considère toutefois qu'un rôle important est réservé aux comités d'avis dans l'appréciation de l'expérience professionnelle juridique requise.

En effet, ces comités peuvent émettre un avis négatif concernant des candidats qui remplissent les conditions légales d'expérience professionnelle juridique. L'inverse devrait donc également être possible.

L'intervenant insiste, dès lors, pour que l'on fasse preuve d'une certaine souplesse.

Le ministre réplique que les conditions d'accès à la magistrature doivent être fixées par la loi et que la marge d'interprétation de celles-ci doit être la moins large possible.

En conclusion, il déclare que « les candidats à une fonction déterminée doivent se trouver dans les conditions au moment de la nomination et non lors de l'introduction de la candidature » (cf. bulletin des Questions et Réponses, Sénat, n° 128, 11 octobre 1994, question n° 791 de M. Pataer du 5 juillet 1994, pp. 6776-6777).

III. DISCUSSION DES ARTICLES

Le texte français de même que le texte néerlandais de la proposition de loi contiennent une série de fautes qui ont été corrigées dans le texte adopté par la commission. Il n'en sera plus fait mention dans la discussion des articles.

Article 1er

Cet article ne donne lieu à aucune discussion et est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 2

La proposition d'article 191bis du Code judiciaire vise à empêcher que le raccourcissement du stage donnant immédiatement accès à une fonction auprès du ministère public ne soit mis à profit par des substituts pour se porter candidats à une fonction dans la

voor een ambt in de zittende magistratuur te kandideren dan de gerechtelijke stagiairs die rechtstreeks tot de zittende magistratuur willen toetreden en daartoe de stage van drie jaar doorlopen.

Om deze reden wordt aan de substituten die de verkorte stage van 18 maanden hebben gevolgd, een anciënniteit van ten minste vijf jaar in het parket opgelegd vooraleer zij tot rechter kunnen worden benoemd. Dat compenseert de kortere duurtijd van de stage en biedt de garantie van beroepservaring.

Tevens voorkomt het een te groot verloop tussen de beide korpsen. Velen zijn de mening toegedaan dat het parket niet de enige rekruteringsbasis van de zittende magistratuur mag zijn.

De indiener van het wetsvoorstel beklemtoont dat de gerechtelijk stagiair in de loop van de stage beslist of hij de normale stage van drie jaar afwerkt dan wel de korte van 18 maanden, waarmee hij zich kan kandidaat stellen voor het ambt van substituut (*cf.* het voorgestelde artikel 259*quater*, § 4, van het Gerechtelijk Wetboek). In dat geval kan hij pas na vijf jaar anciënniteit op het parket tot rechter worden benoemd. De stagiair die de stage van drie jaar heeft doorgemaakt, heeft de keuze tussen de zittende magistratuur en het openbaar ministerie. Wordt hij tot substituut benoemd, dan kan hij zich reeds een dag later aanmelden voor een ambt in de zittende magistratuur.

Artikel 2 wordt aangenomen met 11 stemmen bij 2 onthoudingen.

Artikelen 3 tot en met 5

Deze artikelen geven geen aanleiding tot bespreking en worden aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 6

De indiener van het wetsvoorstel dringt er bij de minister op aan de door de Koning opgestelde lijst te publiceren van de Belgische universiteiten of niet-universitaire instellingen voor hoger onderwijs, die een gespecialiseerde opleiding in fiscaal recht verstrekken.

De minister antwoordt dat deze lijst bij koninklijk besluit van 3 december 1986 is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 6 december 1986 (*cf.* bijlage 2).

Het lid stipt aan dat de betrokken lijst niet meer is gepubliceerd na de bekendmaking van de wet van 18 juli 1991 en zodoende weinig bekendheid geniet. Vraag is of ze nog aktueel is en niet dient te worden herzien. Hij is de mening toegedaan dat, indien men de rekrutering van fiscale substituten wenst te bevorderen, er bij de universiteiten en hogescholen daartoe

magistrature assise plus rapidement que les stagiaires judiciaires qui veulent accéder directement à celle-ci et effectuent à cet effet le stage de trois ans.

C'est la raison pour laquelle les substituts qui ont suivi le stage écourté, d'une durée de 18 mois, devront posséder une ancienneté d'au moins cinq ans au parquet avant de pouvoir être nommés juges. Cette condition compense la durée plus courte du stage et permet de garantir une expérience professionnelle.

Parallèlement, elle prévient un mouvement trop important entre les deux corps. Beaucoup considèrent que le parquet ne doit pas être la seule base de recrutement de la magistrature assise.

L'auteur de la proposition souligne que le stagiaire judiciaire décide en cours de stage s'il accomplira le stage normal de trois ans ou le stage écourté de 18 mois, qui lui permet d'être candidat aux fonctions de substitut (*cf.* la proposition d'article 259*quater*, § 4, du Code judiciaire). Dans ce cas, il ne pourra être nommé juge qu'après cinq ans d'ancienneté au parquet. Le stagiaire qui a effectué le stage de trois ans a le choix entre la magistrature assise et le ministère public. S'il est nommé substitut, il pourra, dès le lendemain, postuler un emploi dans la magistrature assise.

L'article 2 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Articles 3 à 5

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion et sont adoptés à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 6

L'auteur de la proposition de loi demande instamment au ministre de publier la liste, établie par le Roi, des universités et établissements d'enseignement supérieur non-universitaire belges dispensant une formation spécialisée en droit fiscal.

Le ministre répond que cette liste a été publiée par l'arrêté royal du 3 décembre 1986 au *Moniteur belge* du 6 décembre 1986 (*cf.* l'annexe 2).

Le membre souligne que la liste en question n'a plus été publiée depuis la publication de la loi du 18 juillet 1991 et que, de ce fait, elle n'est guère connue. La question est de savoir si elle est encore actuelle et si elle ne devrait pas être revue. Il estime que si l'on veut promouvoir le recrutement de substituts fiscaux, il convient de créer une dynamique dans

een dynamiek moet worden gecreëerd, waarbij de beroepsuitwegen voor toekomstige juristen in de magistratuur nader worden belicht.

Een ander lid merkt op dat de Franse Gemeenschap de financiering van de aanvullende opleidingen voor licentiaten in de rechten nog niet rond heeft gekregen. Deze onvolkomenheid hypothekeert het voornemen van de Franstalige universiteiten om deze opleidingen te verstrekken. Aldus dreigt de bepaling ten voordele van de licentiaten in de rechten die een aanvullend diploma in het sociaal of het fiscaal recht nastreven, dode letter te blijven voor de Franstalige juristen.

Een volgende spreker acht deze opmerking pertinent, maar verklaart dat hetesignaleerde probleem een ander beleidsniveau betreft.

Artikel 6 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 7

Op verzoek van een lid verklaart de minister dat dit artikel in samenhang met artikel 10 moet worden gelezen. Aangezien er naast de gewone stage van drie jaar ook een korte stage van 18 maanden wordt ingevoerd, die onmiddellijk toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie, wordt de adviesbevoegdheid van het wervingscollege der magistraten aan dit onderscheid aangepast.

Artikel 7 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 8

De minister verklaart dat het voorgestelde tweede lid reeds voorkwam in artikel 259^{quater}, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 18 juli 1991, maar bij de wijziging van dat artikel door de wet van 6 augustus 1993 verkeerdelijk is opgeheven.

Hij voegt eraan toe dat het ministerie van Justitie geen voorstander is van de voorgestelde verhouding. Zo zullen tijdens het jaar 1995 slechts twaalf Nederlandstalige en acht Franstalige stagiairs in dienst mogen worden genomen, zijnde twee derde van het aantal magistraten die in 1998 de leeftijdsgrens zullen bereiken (cf. *Belgisch Staatsblad* van 18 oktober 1994, blz. 26324-26325). Het aantal vacatures ligt dus vrij laag.

Het doel van de nieuwe bepaling is te verhinderen dat uitsluitend gerechtelijke stagiairs tot de magistratuur zouden toetreden en aldus juristen zouden verdringen die voor het examen inzake beroepsbekwaamheid zijn geslaagd.

Het gering aantal vacatures voor de gerechtelijke stage tijdens het jaar 1995 toont aan dat deze vrees ongegrond is.

ce sens auprès des universités et des écoles supérieures en mettant en lumière les débouchés professionnels qui s'ouvrent aux futurs juristes dans la magistrature.

Un autre membre fait remarquer que la Communauté française n'a pas encore pu régler le financement des formations complémentaires pour les licenciés en droit. Cette lacune compromet le projet des universités francophones de dispenser ces formations. La disposition en faveur des licenciés en droit qui poursuivent l'obtention d'un diplôme complémentaire en droit social ou fiscal risque dès lors de rester lettre morte pour les juristes francophones.

Un autre intervenant estime cette remarque pertinente, mais il ajoute que le problème concerne un autre niveau de pouvoir.

L'article 6 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 7

A la demande d'un membre, le ministre déclare que cet article doit être lu conjointement avec l'article 10. Puisqu'il y a désormais, outre le stage normal de trois ans, également un stage court de 18 mois, qui donne directement accès à la fonction de magistrat du ministère public, la compétence consultative du collège de recrutement des magistrats doit être adaptée à cette distinction.

L'article 7 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 8

Le ministre déclare que le deuxième alinéa proposé figurait déjà à l'article 259^{quater}, § 1er, du Code judiciaire, inséré par la loi du 18 juillet 1991, mais avait été abrogé à tort lors de la modification de cet article par la loi du 6 août 1993.

Il ajoute que le ministère de la Justice n'est pas partisan de la proportion proposée. Ainsi, au cours de l'année 1995, seuls douze stagiaires néerlandophones et huit stagiaires francophones pourront être engagés, ce qui correspond aux deux tiers du nombre des magistrats qui atteindront la limite d'âge en 1998 (cf. *Moniteur belge* du 18 octobre 1994, pp. 26324 et 26325). Le nombre de places vacantes est donc assez limité.

La nouvelle disposition vise à empêcher que seuls des stagiaires judiciaires n'accèdent à la magistrature, supplantant ainsi les juristes qui auraient réussi l'examen d'aptitude professionnelle.

Le nombre réduit de places vacantes pour des stages judiciaires au cours de l'année 1995 prouve que cette crainte n'est pas fondée.

Een lid stelt dat de voorgestelde bepaling tot doel heeft een zeker evenwicht te creëren tussen de twee toegangswegen tot de magistratuur.

De minister legt er de nadruk op dat hij niet op een wijziging van de voorgestelde bepaling aandringt.

Artikel 8 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 9

Luidens het voorgestelde artikel 259*quater*, § 2, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek verloopt de stage van de 16de tot en met de 21ste maand in een strafinrichting van de Staat, een politiedienst, een kantoor van een notaris of van een gerechtsdeurwaarder, of in een juridische dienst van een openbare economische of sociale instelling.

Op verzoek van een lid wordt bevestigd dat de keuze van de dienst of instelling in de eerste plaats bepaald wordt door de beschikbaarheid van de betrokken diensten en instellingen. De stagiair kan zijn voorkeur uitspreken, maar er kan hem niet worden gegarandeerd dat eraan gevolg wordt gegeven. Er is bijgevolg enige keuzevrijheid volgens de interessesfeer, maar het aantal beschikbare plaatsen in de voornoemde diensten en instellingen zal van doorslaggevend belang zijn. Aan te stippen valt dat de verscheidenheid van de bovenvermelde instellingen en diensten tot gevolg heeft dat niet alle stagiairs dezelfde vorming krijgen.

De indiener van het voorstel wenst van de minister te vernemen of hij het voornemen heeft bij wege van programmwet het voorstel uit te voeren waardoor er voor het gehele grondgebied slechts één krijgsraad zou zijn met zetel te Brussel. Hij dient er zich dan wel rekenschap van te geven dat de gerechtelijke stagiairs hun stage ook bij het parket van de krijgsauditeur en bij de krijgsraad kunnen doormaken. Dit impliceert dat de taalrol zal moeten worden gerespecteerd.

De minister antwoordt dat hij zich bewust is van het gestelde probleem. Hierop zal worden teruggekomen bij de bespreking van het ontwerp van programmwet.

Artikel 9 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 10

Een lid twijfelt aan de opportuniteit van de voorgestelde bepaling omdat zij tot doel heeft een rekruteringsprobleem te verhelpen, dat volgens de minister als een fenomeen van voorbijgaande aard moet worden beschouwd. Vraag is of dit overgangsfenomeen door een bepaling in het Gerechtelijk Wetboek moet worden geregeld, wetende dat dit wetboek niet om de haverklap wordt gewijzigd.

Un membre souligne que la disposition proposée vise à établir un certain équilibre entre les deux voies d'accès à la magistrature.

Le ministre souligne qu'il n'insiste pas à tout prix pour que la disposition proposée soit modifiée.

L'article 8 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 9

Aux termes de l'article 259*quater*, § 2, premier alinéa, proposé du Code judiciaire, le stage se déroule, du 16e au 21e mois inclus, au sein d'un établissement pénitentiaire de l'Etat, d'un service de police, d'une étude notariale ou d'une étude d'huissier de justice, ou au sein d'un service juridique d'une institution publique économique ou sociale.

A la demande d'un membre, il est confirmé que le choix du service ou de l'institution est avant tout déterminé par la disponibilité des services et institutions concernés. Le stagiaire peut faire connaître sa préférence, mais il ne peut lui être garanti qu'une suite favorable y sera réservée. Par conséquent, il y a une certaine liberté de choix en fonction de l'intérêt du candidat, mais le nombre de places disponibles dans les services et institutions susvisés sera déterminant. Il est à souligner que la diversité des institutions et services susvisés a pour conséquence que tous les stagiaires ne reçoivent pas la même formation.

L'auteur de la proposition demande au ministre s'il a l'intention de mettre en œuvre, par la voie d'une loi-programme, la proposition visant à limiter le nombre des conseils de guerre à un seul pour l'ensemble du territoire, dont le siège serait à Bruxelles. Il doit bien se rendre compte que les stagiaires judiciaires peuvent également accomplir leur stage au parquet de l'auditeur militaire et auprès du conseil de guerre. Cela implique que le rôle linguistique devra être respecté.

Le ministre répond qu'il est conscient du problème. Il reviendra sur ce point lors de la discussion du projet de loi-programme.

L'article 9 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 10

Un membre doute de l'opportunité de la mesure proposée. Elle vise à remédier à un problème de recrutement qui, selon le ministre, doit être considéré comme passager. La question est de savoir si ce phénomène transitoire doit bien être réglé par une disposition du Code judiciaire, dont on sait qu'il ne se modifie pas aisément.

Ten gronde is spreker de mening toegedaan dat de stage van 18 maanden te kort is. De kandidaat-stagiair hoeft immers slechts één jaar stage bij de balie te hebben doorgemaakt om te kunnen deelnemen aan het vergelijkend toegangsexamen. Op het einde van de gerechtelijke stage heeft hij slechts een beroepservaring van ten hoogste 30 maanden. Men kan opwerpen dat dit ingaat tegen een van de doelstellingen van de wet van 18 juli 1991, te weten het verstrekken van een degelijke opleiding aan de toekomstige magistraten.

De minister gaat akkoord met deze analyse, maar de feiten tonen aan dat de gerechtelijke stagiairs na hun driejarige stage vrijwel allen voor de zittende magistratuur kiezen. Om deze reden dient een loopbaan bij het parket aantrekkelijker te worden gemaakt. Zo wordt de gerechtelijke stage beperkt tot een vorming op het parket, worden er financiële incentives toegekend, kan een stagiair sneller tot magistraat worden benoemd en kan hij vijf jaar beroepservaring opdoen alvorens naar de zittende magistratuur over te stappen.

De minister geeft toe dat de nieuwe regeling niet ideaal is. De realiteit wijst echter uit dat de organisatie van de gerechtelijke stage op dit ogenblik nagenoeg geen kandidaten voor het ambt van magistraat van het openbaar ministerie oplevert.

De tijd zal leren of de invoering van de verkorte stage van 18 maanden de rekruteringsproblemen bij de parketten uit de wereld zal helpen. Omgekeerd, indien er een toevloed van kandidaten voor het openbaar ministerie is, zal deze slechts door een wijziging van het Gerechtelijk Wetboek kunnen worden afgeremd.

Artikel 10 wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem.

Artikel 11

Een lid heeft aanmerkingen over de uitdrukking ontslag wegens professionele ongeschiktheid, welke hij te hard acht (*cf.* het voorgestelde artikel 259*quater*, § 4, vijfde en zesde lid, van het Gerechtelijk Wetboek). Hij betoont zich eerder voorstander van een formule waarbij aan de stage een einde wordt gemaakt omdat de betrokkene niet aan het profiel beantwoordt. Dit betekent geenszins dat de stagiair niet de persoonlijkheid en de bekwaamheden heeft voor een ander beroep.

De minister antwoordt dat de stagiair een overeenkomst heeft gesloten en een wedde ontvangt (*cf.* het voorgestelde artikel 259*quater*, § 6, van het Gerechtelijk Wetboek).

Sur le fond, l'intervenant estime qu'un stage de 18 mois est trop court. En effet, le candidat stagiaire ne doit avoir passé qu'une seule année au barreau pour pouvoir participer à l'examen d'admission. A la fin du stage judiciaire, il n'aura qu'une expérience professionnelle de 30 mois au plus. On peut objecter que ce résultat va à l'encontre de l'un des objectifs de la loi du 18 juillet 1991, à savoir dispenser une formation solide au futur magistrat.

Le ministre partage cette analyse, mais les faits montrent qu'au terme de leur stage de trois ans, les stagiaires judiciaires optent pour ainsi dire tous pour la magistrature assise. C'est la raison pour laquelle il faut rendre une carrière au parquet plus attrayante. Voilà pourquoi on limite le stage judiciaire à une formation auprès du parquet, on octroie des incitants financiers, on permet à un stagiaire d'être nommé magistrat plus rapidement et on lui permet d'acquérir une expérience professionnelle de cinq ans avant de passer à la magistrature assise.

Le ministre reconnaît que la nouvelle réglementation n'est pas idéale. Cependant, la réalité montre que pour l'instant, l'organisation du stage judiciaire ne suscite pour ainsi dire aucune candidature aux fonctions de magistrat du ministère public.

L'avenir nous apprendra si l'instauration du stage écourté d'une durée de 18 mois permettra de résoudre les problèmes de recrutement qui se posent aux parquets. Si l'on assiste, par contre, à un afflux de candidats pour le ministère public, le processus ne pourra être freiné que par une modification du Code judiciaire.

L'article 10 est adopté par 12 voix contre 1.

Article 11

Un membre émet des critiques au sujet de l'expression « licenciement pour cause d'inaptitude professionnelle », qu'il juge trop dure (*cf.* la proposition d'article 259*quater*, § 4, cinquième et sixième alinéas, du Code judiciaire). Il préconise plutôt une formule où il serait mis fin au stage pour le motif que l'intéressé ne répond pas au profil requis. Cette appréciation ne voudrait nullement dire que le stagiaire ne possède pas la personnalité ni les aptitudes voulues pour une autre profession.

Le ministre répond que le stagiaire a conclu un contrat et perçoit une rémunération (*cf.* la proposition d'article 259*quater*, § 6, du Code judiciaire).

Een lid wijst erop dat de woorden «ontslag» en «licenciement» de juridische termen zijn waarmee wordt aangegeven dat een arbeidsovereenkomst wordt beëindigd met inachtneming van een opzeggingstermijn of -vergoeding.

Artikel 11 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 12

Op verzoek van een lid wordt bevestigd dat het ambt van gerechtelijk stagiair onverenigbaar is met iedere andere bezoldigde betrekking. De minister van Justitie kan hiervan op advies van de procureur-generaal of de auditeur-generaal afwijken voor de ambten bedoeld in artikel 294, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, te weten dat van hoogleraar of leraar, docent, assistent in een onderwijsinstelling of van lid van een examencommissie.

Artikel 12 wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikelen 13 tot en met 16

Deze artikelen geven geen aanleiding tot bespreking en worden aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

Artikel 17

De draagwijdte van dit artikel werd toegelicht tijdens de algemene bespreking (*cf.* blz. 8 en 13).

Het artikel wordt aangenomen met 12 stemmen bij 1 onthouding.

Artikel 18

De minister stelt voor dit artikel te schrappen omdat het op het ogenblik van de inwerkingtreding van deze wet geen zin meer zal hebben.

Dit mondeling amendement wordt aangenomen bij eenparigheid van de 13 aanwezige leden.

IV. STEMMING OVER HET GEHEEL

Het wetsvoorstel wordt aangenomen met 10 stemmen bij 3 onthoudingen.

Dit verslag wordt eenparig goedgekeurd door de 16 aanwezige leden.

De Rapporteur,
Maxime STROOBANT.

De Voorzitter,

Roger LALLEMAND.

Un membre souligne que les mots «licenciement» et «ontslag» sont les termes juridiques par lesquels on indique qu'il est mis fin à un contrat de travail moyennant un délai ou une indemnité à préavis.

L'article 11 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 12

A la demande d'un membre, il est confirmé que la fonction de stagiaire judiciaire est incompatible avec toute autre fonction rémunérée. Le ministre de la Justice peut, sur avis du procureur général ou de l'auditeur général, déroger à cette règle pour les fonctions visées à l'article 293, alinéa premier, du Code judiciaire, à savoir celles de professeur, chargé de cours ou assistant dans un établissement d'enseignement et de membre d'un jury d'examen.

L'article 12 est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

Articles 13 à 16

Ces articles ne donnent lieu à aucune discussion et sont adoptés à l'unanimité des 13 membres présents.

Article 17

La portée de cet article a été explicitée au cours de la discussion générale (*cf.* pp. 8 et 13).

L'article est adopté par 12 voix et 1 abstention.

Article 18

Le ministre propose de supprimer cet article, vu qu'il n'aura plus de raison d'être au moment de l'entrée en vigueur de la loi en projet.

Cet amendement oral est adopté à l'unanimité des 13 membres présents.

IV. VOTE SUR L'ENSEMBLE

La proposition de loi a été adoptée par 10 voix et 3 abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 16 membres présents.

Le Rapporteur,
Maxime STROOBANT.

Le Président,

Roger LALLEMAND.

V. BIJLAGEN

I. Overzicht van het aantal gerechtelijke stagiairs in opleiding (14 oktober 1994)

Aantal gerechtelijke stagiairs in dienst bij een parket bij een rechtbank van eerste aanleg of bij een arbeidsrechtbank (1e stadium): 48 stagiairs (wet van 18 juli 1991).

Aantal gerechtelijke stagiairs in dienst bij een buitendienst (2e stadium): 7 stagiairs (wet van 8 april 1971).

Aantal gerechtelijke stagiairs in dienst bij de zetel: 22 stagiairs (wet van 8 april 1971).

In het totaal zijn er momenteel 77 stagiairs in dienst.

II. Koninklijk besluit van 3 december 1986 tot opstelling van een lijst van niet-universitaire instellingen van hoger onderwijs die diploma's afleveren waaruit een bijzondere vorming in het fiscaal recht blijkt

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen,
ONZE GROET.

Gelet op artikel 194 van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd bij de wet van 4 augustus 1986;

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ:

Artikel 1

De lijst voorzien bij artikel 194 van het Gerechtelijk Wetboek, gewijzigd bij de wet van 4 augustus 1986, wordt als volgt vastgesteld:

Inrichtingen

1. Economische Hogeschool Sint-Aloysius, Broekstraat 113, 1000 Brussel.

2. Vlaamse Economische Hogeschool, Brabantstraat 228, 1030 Brussel.

3. Handelshogeschool, Korte Nieuwstraat 33, 2000 Antwerpen.

4. Provinciaal Hoger Instituut van Bestuurswetenschappen, Koningin Elisabethlei 22, 2000 Antwerpen.

V. ANNEXES

I. Aperçu du nombre des stagiaires judiciaires en formation (au 14 octobre 1994)

Nombre de stagiaires judiciaires en service auprès du parquet d'un tribunal de première instance ou d'un tribunal du travail (premier stade): 48 stagiaires (loi du 18 juillet 1991).

Nombre de stagiaires judiciaires en service auprès d'un service extérieur (deuxième stade): 7 stagiaires (loi du 8 avril 1971).

Nombre de stagiaires judiciaires en service au siège: 22 stagiaires (loi du 8 avril 1971).

Au total, on compte actuellement 77 stagiaires en service.

II. Arrêté royal du 3 décembre 1986 établissant la liste des établissements d'enseignement supérieur non universitaire délivrant des diplômes attestant d'une formation spécialisée en droit fiscal

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir,
SALUT.

Vu l'article 194 du Code judiciaire modifié par la loi du 4 août 1986;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS:

Article 1er

La liste prévue par l'article 194 du Code judiciaire, modifié par la loi du 4 août 1986, est établie comme suit:

Etablissements

1. Economische Hogeschool Sint-Aloysius, Broekstraat 113, 1000 Brussel.

2. Vlaamse Economische Hogeschool, Brabantstraat 228, 1030 Brussel.

3. Handelshogeschool, Korte Nieuwstraat 33, 2000 Antwerpen.

4. Provinciaal Hoger Instituut van Bestuurswetenschappen, Koningin Elisabethlei 22, 2000 Antwerpen.

5. Administratieve en Economische Hogeschool, Trierstraat 94, bus 6, 1000 Brussel.

6. Economische Hogeschool Limburg, Limburgse Universitaire Campus, Universiteitslaan, 3610 Diepenbeek.

7. Institut Catholique des Hautes Etudes Commerciales, Ecole Supérieure des Sciences Fiscales, boulevard Brand Whitlock 2, 1150 Bruxelles.

8. Institut d'Enseignement Supérieur «Lucien Cooremans», place Anneessens 11, 1000 Bruxelles.

9. Institut Supérieur de Commerce Saint-Louis, rue du Marais 13, 1000 Bruxelles.

10. Ecole des Hautes Etudes Commerciales, rue Sohet 21, 4000 Liège.

Art. 2

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, 3 december 1986.

BOUDEWIJN

Van Koningswege:

De Minister van Justitie,

JEAN GOL.

5. Administratieve en Economische Hogeschool, Trierstraat 94, bus 6, 1000 Brussel.

6. Economische Hogeschool Limburg, Limburgse Universitaire Campus, Universiteitslaan, 3610 Diepenbeek.

7. Institut Catholique des Hautes Etudes Commerciales, Ecole Supérieure des Sciences Fiscales, boulevard Brand Whitlock 2, 1150 Bruxelles.

8. Institut d'Enseignement Supérieur «Lucien Cooremans», place Anneessens 11, 1000 Bruxelles.

9. Institut Supérieur de Commerce Saint-Louis, rue du Marais 13, 1000 Bruxelles.

10. Ecole des Hautes Etudes Commerciales, rue Sohet 21, 4000 Liège.

Art. 2

Notre Ministre de la Justice est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Donné à Bruxelles, le 3 décembre 1986.

BOUDEWIJN

Par le Roi:

Le Ministre de la Justice,

JEAN GOL.

VI. TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Voorstel van wet betreffende de opleiding en de werving van magistraten

Artikel 1

In artikel 191, § 1, van het Gerechtelijk Wetboek worden tussen de woorden «*quater*» en «voor- geschreven» de woorden «§ 2» ingevoegd.

Art. 2

In hetzelfde Wetboek wordt een artikel 191*bis* inge- voegd, luidende:

«*Artikel 191bis.* — § 1. Om tot rechter als bedoeld in artikel 191 te worden benoemd, moet het lid van het openbaar ministerie dat de bij artikel 259*quater*, § 3, voorgeschreven stage heeft doorgeemaakt, ten minste 5 jaar het ambt van magistraat van het open- baar ministerie hebben vervuld.

§ 2. Om tot rechter als bedoeld in artikel 191 te worden benoemd, moet het lid van het openbaar ministerie benoemd met toepassing van artikel 194, § 2, ten minste 5 jaar het ambt van magistraat van het openbaar ministerie hebben vervuld.»

Art. 3

In artikel 194, § 2, 1°, van hetzelfde Wetboek wordt het woord «negen» vervangen door het woord «vijf».

Art. 4

In artikel 194, § 2, 2°, van hetzelfde Wetboek worden de woorden «vijf» en «negen» respectie- velijk vervangen door de woorden «vier» en «vijf».

Art. 5

In artikel 194, § 3, van hetzelfde Wetboek wordt het woord «zeven» vervangen door het woord «vier».

Art. 6

In artikel 194, § 4, *in fine*, van hetzelfde Wetboek wordt het woord «zeven» vervangen door het woord «vier».

VI. TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION

Proposition de loi relative à la formation et au recrutement des magistrats

Article premier

Dans l'article 191, § 1er, du Code judiciaire, la mention «§ 2» est ajoutée après les termes «259*quater*».

Art. 2

Un article 191*bis*, rédigé comme suit, est inséré dans le même Code:

«*Article 191bis.* — § 1er. Pour pouvoir être nommé juge conformément à l'article 191, le membre du ministère public qui a effectué le stage prévu à l'article 259*quater*, § 3, doit avoir exercé la fonction de magis- trat du ministère public pendant au moins 5 années.

§ 2. Pour pouvoir être nommé juge conformément à l'article 191, le membre du ministère public, nommé en application de l'article 194, § 2, doit avoir exercé la fonction de magistrat du ministère public pendant au moins 5 années.»

Art. 3

Dans l'article 194, § 2, 1°, du même Code, le mot «neuf» est remplacé par le mot «cinq».

Art. 4

Dans l'article 194, § 2, 2°, du même Code, les mots «cinq» et «neuf» sont remplacés par les mots «quatre» et «cinq».

Art. 5

Dans l'article 194, § 3, du même Code, le mot «sept» est remplacé par le mot «quatre».

Art. 6

Dans l'article 194, § 4, *in fine*, du même Code, le mot «sept» est remplacé par le mot «quatre».

Art. 7

Artikel 259*bis*, § 4, c), van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

« c) een advies te verstrekken aan de minister van Justitie, op zijn verzoek en ten minste eenmaal per jaar, betreffende de theoretische opleiding van de stagiairs, met toepassing van artikel 259*quater*, § 2, eerste lid, en § 3, tweede lid. »

Art. 8

In artikel 259*quater*, § 1, van hetzelfde Wetboek wordt tussen het eerste en het tweede lid het volgende lid ingevoegd:

« Het aantal vacatures van stagiair mag niet hoger zijn dan twee derde van het aantal magistraten die de leeftijdsgrens zullen bereiken tijdens het vierde jaar dat volgt op de in het eerste lid bedoelde bekendmaking. »

Art. 9

Artikel 259*quater*, § 2, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 2. De stage heeft een duur van 3 jaar. Zij behelst een theoretische opleiding bestaande uit een cyclus van cursussen georganiseerd door de minister van Justitie, na een advies van het wervingscollege bedoeld in artikel 259*bis*, en een praktische vorming die verloopt in verschillende opeenvolgende stadia:

— van de 1ste tot en met de 15de maand bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur en/of van de krijgsauditeur; deze periode omvat eveneens een maand in een administratieve dienst van een of meer parketten;

— van de 16de tot en met de 21ste maand in een strafinrichting van de Staat, een politiedienst, een kantoor van een notaris of van een gerechtsdeurwaarder, of in een juridische dienst van een openbare economische of sociale instelling;

— van de 22ste tot en met de 36ste maand in een of meer kamers van een rechtbank van eerste aanleg, van een arbeidsrechtbank of van een rechtbank van koophandel, dan wel bij de krijgsraad; deze periode omvat eveneens een maand in een of meer griffies.

De gerechtelijk stagiair staat onder leiding van het comité bedoeld in artikel 259*ter* en van twee stage-meesters die met zijn opleiding zijn belast. Vooraf wijst het comité bij ieder parket twee magistraten van het openbaar ministerie aan die de taak van eerste stage-meester voor het eerste en het tweede stadium zullen waarnemen. Op dezelfde wijze worden door het comité bij iedere rechtbank twee magistraten van de zittende magistratuur aangewezen die de taak van tweede stage-meester voor het derde stadium zullen waarnemen.

Art. 7

L'article 259*bis*, § 4, c), du même Code est remplacé par le texte suivant:

« c) de donner au ministre de la Justice, à sa demande et au moins une fois par an, un avis concernant la formation théorique des stagiaires, en application de l'article 259*quater*, § 2, alinéa 1er, et § 3, deuxième alinéa. »

Art. 8

Dans l'article 259*quater*, § 1er, du même Code, l'alinéa suivant est inséré entre les premier et deuxième alinéas:

« Le nombre des fonctions de stagiaire à pourvoir ne peut excéder les deux tiers du nombre de magistrats qui auront atteint la limite d'âge au cours de la quatrième année suivant la publication prévue au premier alinéa. »

Art. 9

L'article 259*quater*, § 2, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« § 2. Le stage a une durée de trois ans. Il comprend une formation théorique consistant en un cycle de cours organisé par le ministre de la Justice, après avis du collège de recrutement visé à l'article 259*bis*, et une formation pratique qui se déroule en plusieurs stades successifs:

— du 1er au 15e mois inclus au sein d'un parquet du procureur du Roi et/ou de l'auditeur du travail et/ou de l'auditeur militaire, cette période comprenant également un mois au sein d'un service administratif d'un ou de plusieurs parquets;

— du 16e au 21e mois inclus au sein d'un établissement pénitentiaire de l'Etat, d'un service de police, d'une étude notariale ou d'une étude d'huissier de justice, ou au sein d'un service juridique d'une institution publique économique ou sociale;

— du 22e au 36e mois inclus au sein d'une ou plusieurs chambres du tribunal de première instance, du travail ou de commerce, voire au sein du conseil de guerre, cette période comprenant également un mois au sein d'un ou de plusieurs greffes.

Le stagiaire judiciaire est placé sous la direction du comité visé à l'article 259*ter* et de deux maîtres de stage chargés de sa formation. Au préalable, le comité désigne auprès de chaque parquet deux magistrats du ministère public qui rempliront les fonctions de premier maître de stage pour le premier et le deuxième stade. De même, le comité désigne auprès de chaque tribunal deux membres de la magistrature assise qui rempliront les fonctions de second maître de stage pour le troisième stade.

Na de 12de en vóór het einde van de 21ste maand van de opleiding dient de eerste stagemeester onverwijld bij het adviescomité een uitvoerig verslag in omtrent het eerste en het tweede stadium van de opleiding. Een afschrift van dit verslag wordt door de procureur-generaal of de auditeur-generaal overgezonden aan de minister van Justitie.

Vóór het einde van de 33ste maand van de opleiding dient de tweede stagemeester onverwijld bij het adviescomité een uitvoerig verslag in omtrent het derde stadium van de opleiding. Een afschrift van dit verslag wordt door de eerste voorzitter overgezonden aan de procureur-generaal of de auditeur-generaal, die het op zijn beurt overzendt aan de minister van Justitie. Indien nodig zendt de tweede stagemeester, op dezelfde wijze, een aanvullend verslag over omtrent de laatste drie stagemaanden.»

Art. 10

Artikel 259^{quater}, § 3, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 3. De stage die onmiddellijk toegang geeft tot het ambt van magistraat van het openbaar ministerie heeft een duur van 18 maanden.

Zij behelst een theoretische opleiding bestaande uit een cyclus van cursussen georganiseerd door de minister van Justitie, na een advies van het wervingscollege bedoeld in artikel 259bis, en een praktische vorming die verloopt in verschillende opeenvolgende stadia:

— van de 1ste tot en met de 12de maand bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur en/of van de krijgsauditeur; deze periode omvat eveneens een maand in een administratieve dienst van een of meer parketten;

— van de 13de tot en met de 15de maand in een strafinrichting van de Staat, een politiedienst of in een juridische dienst van een openbare economische of sociale instelling;

— van de 16de tot en met de 18de maand bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur en/of van de krijgsauditeur.

De gerechtelijk stagiair staat onder leiding van het comité bedoeld in artikel 259ter van een stagemeester die met zijn opleiding is belast. Vooraf wijst het comité bij ieder parket twee magistraten van het openbaar ministerie aan die de taak van stagemeester zullen waarnemen.

Vóór het einde van de 15de maand van de opleiding dient de stagemeester onverwijld bij het adviescomité een uitvoerig verslag in omtrent het eerste en het tweede stadium van de opleiding. Een afschrift van dit verslag wordt door de procureur-generaal of de auditeur-generaal overgezonden aan de minister van Justitie.

Après le 12e mois et avant la fin du 21e mois de la formation, le premier maître de stage fait parvenir sans tarder au comité d'avis un rapport circonstancié sur le premier et le deuxième stade de la formation. Une copie de ce rapport est transmise par le procureur général ou l'auditeur général au ministre de la Justice.

Avant la fin du 33e mois de la formation, le deuxième maître de stage fait parvenir sans tarder au comité d'avis un rapport circonstancié sur le troisième stade de la formation. Une copie de ce rapport est transmise par le premier président au procureur général ou l'auditeur général, qui la transmet à son tour au ministre de la Justice. Si nécessaire, le deuxième maître de stage fait parvenir, de la même manière, un rapport complémentaire relatif aux trois derniers mois de stage.»

Art. 10

L'article 259^{quater}, § 3, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« § 3. Le stage donnant directement accès à la fonction de magistrat du ministère public a une durée de 18 mois.

Il comprend une formation théorique consistant en un cycle de cours organisé par le ministre de la Justice, après avis du collège de recrutement visé à l'article 259bis, et une formation pratique qui se déroule en plusieurs stades successifs:

— du 1er au 12e mois inclus au sein d'un parquet du procureur du Roi et/ou de l'auditeur du travail et/ou de l'auditeur militaire, cette période comprenant également un mois au sein d'un service administratif d'un ou de plusieurs parquets;

— du 13e au 15e mois inclus au sein d'un établissement pénitentiaire de l'Etat, d'un service de police ou au sein d'un service juridique d'une institution publique économique ou sociale;

— du 16e au 18e mois inclus au sein d'un parquet du procureur du Roi et/ou de l'auditeur du travail et/ou de l'auditeur militaire.

Le stagiaire judiciaire est placé sous la direction du comité visé à l'article 259ter et d'un maître de stage chargé de sa formation. Au préalable, le comité désigne auprès de chaque parquet deux magistrats du ministère public qui rempliront les fonctions de maître de stage.

Avant la fin du 15e mois de la formation, le maître de stage fait parvenir sans tarder au comité d'avis un rapport circonstancié sur le premier et le deuxième stade de la formation. Une copie de ce rapport est transmise par le procureur général ou l'auditeur général au ministre de la Justice.

Indien nodig zendt de stagemeeester, op dezelfde wijze, een aanvullend verslag over omtrent de laatste drie stagemaanden.»

Art. 11

Artikel 259^{quater}, § 4, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

« § 4. Vóór het einde van de 11de maand brengt de stagiair de eerste stagemeeester op de hoogte van zijn keuze omtrent het verder verloop van zijn stage met toepassing van hetzij § 2, hetzij § 3.

De eerste stagemeeester deelt dit mede aan de procureur-generaal, die het op zijn beurt meedeelt aan de minister van Justitie.

Zowel de stagiair vermeld in § 2 als de stagiair vermeld in § 3 ontvangt een afschrift van het stageverslag.

Indien de inhoud van een of meer verslagen het comité er evenwel toe brengt een ongunstig advies te geven of dit advies in beraad te houden, belast het comité een of meer van zijn leden ermee de gerechtelijk stagiair te horen. Van de inachtneming van dit voorschrift wordt melding gemaakt in het aan de minister van Justitie toegezonden verslag.

De stagiair kan wegens professionele ongeschiktheid worden ontslagen overeenkomstig artikel 259ter, § 2, met inachtneming van een opzeggingstermijn van drie maanden. De opzeggingstermijn gaat in na het verstrijken van de kalendermaand waarin de opzegging ter kennis wordt gebracht van de betrokkene.

De minister van Justitie beslist over het ontslag overeenkomstig artikel 259ter, § 2, vierde lid.

In dat geval is de betrokkene, tijdens de opzeggingsperiode, onderworpen aan het statuut van de tijdelijke ambtenaren bedoeld in de artikelen 8, 16 en 17 van het besluit van de Regent van 30 april 1947 houdende vaststelling van het statuut van het tijdelijk personeel.

Het adviescomité beslist waar de stagiair gedurende de opzeggingsperiode wordt tewerkgesteld.

Op verzoek van de betrokkene en om gegronde redenen kan de minister van Justitie de stage schorsen.

De duur van de stage van de gerechtelijk stagiair die onmiddellijk na verloop van zijn stage tot magistraat wordt benoemd, wordt van rechtswege met één maand verlengd.

De minister van Justitie kan de duur van de stage in een rechtbank of bij een parket met een of twee perio-

Si nécessaire, le maître de stage fait parvenir, de la même manière, un rapport complémentaire relatif aux trois derniers mois de stage.»

Art. 11

L'article 259^{quater}, § 4, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

« § 4. Avant la fin du 11e mois, le stagiaire informe le premier maître de stage de son choix relatif à la suite de son stage, en application du § 2 ou du § 3.

Le premier maître de stage en informe le procureur général, qui le communique à son tour au ministre de la Justice.

Le stagiaire visé au § 2 ainsi que le stagiaire visé au § 3, reçoit une copie du rapport du stage.

Si les informations contenues dans un ou plusieurs rapports déterminent le comité à rendre un avis défavorable ou à réserver cet avis, le comité charge un ou plusieurs de ses membres d'entendre le stagiaire judiciaire. L'accomplissement de cette formalité est mentionné dans le rapport communiqué au ministre de la Justice.

Le stagiaire peut être licencié pour cause d'inaptitude professionnelle conformément à l'article 259ter, § 2, moyennant un préavis de trois mois. Le délai de préavis prend cours à l'expiration du mois civil pendant lequel le préavis est notifié à l'intéressé.

Le ministre de la Justice décide du licenciement conformément à l'article 259ter, § 2, quatrième alinéa.

Dans ce cas, l'intéressé est soumis, pendant la période du préavis, au statut des agents temporaires défini aux articles 8, 16 et 17 de l'arrêté du Régent du 30 avril 1947 fixant le statut des agents temporaires.

Le comité d'avis décide de l'affectation du stagiaire durant la période du préavis.

A la demande de l'intéressé et pour des motifs légitimes, le ministre de la Justice peut suspendre le stage.

La durée du stage du stagiaire judiciaire qui est nommé immédiatement magistrat à la fin de son stage, est prolongée de plein droit d'un mois.

Le ministre de la Justice peut prolonger la durée du stage au tribunal ou au sein d'un parquet d'une ou

des van zes maanden verlengen, wanneer bij het einde van respectievelijk de 36ste maand of de 18de maand de benoeming van de stagiair niet kan plaatshebben bij gebrek aan een openstaande plaats.»

Art. 12

Artikel 259^{quater}, § 5, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«§ 5. De gerechtelijke stagiairs benoemd overeenkomstig § 1 worden in die hoedanigheid in dienst genomen nadat zij de eed hebben afgelegd die omschreven is in artikel 2 van het decreet van 20 juli 1831.

De stage wordt doorgemaakt in het arrondissement waarvoor de gerechtelijk stagiair, geslaagd voor het vergelijkend toelatingsexamen, werd aangewezen met voorrang volgens zijn rangschikking.

De stagiair heeft niet de hoedanigheid van magistraat.

De stagiair heeft, voor de duur van de stage bij het parket van de procureur des Konings, voor de duur van de stage bij het parket van de arbeidsauditeur of voor de duur van de stage bij het parket van de krijgsauditeur, de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier respectievelijk van de procureur des Konings, van de arbeidsauditeur en van de krijgsauditeur, maar mag in deze hoedanigheid niet optreden dan na aanstelling door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal.

Na 6 maanden stage kan hij door de procureur-generaal of door de auditeur-generaal worden aangesteld om het ambt van het openbaar ministerie geheel of ten dele uit te oefenen, enkel voor de duur van de stage bij het parket van de procureur des Konings en/of van de arbeidsauditeur en/of van de krijgsauditeur.

In geval van de stage bedoeld in § 2, kan de stagiair als griffier toegevoegd worden na 15 maanden stage overeenkomstig artikel 329.

In geval van de stage bedoeld in § 2, staat de gerechtelijk stagiair de rechter of de rechters bij uit wie de kamer van de rechtbank waarvoor hem dienstaanwijzing is verleend, is samengesteld. Hij woont de beraadslagingen bij, maar kan geen rechter vervangen.

Deze dienstaanwijzingen worden ter kennis gebracht van de stagemeeester bedoeld in § 2 of § 3, en van de respectieve korpsoversten.

Het ambt van gerechtelijk stagiair is onverenigbaar met iedere andere bezoldigde betrekking. De minister van Justitie kan evenwel op advies van de procureur-generaal of de auditeur-generaal, aan de belanghebbende toestemming verlenen tot het uitoefenen van de ambten bedoeld in artikel 294, eerste lid.»

deux périodes de six mois, lorsque, à la fin du 36e ou 18e mois selon le cas, la nomination du stagiaire ne peut avoir lieu faute de place vacante.»

Art. 12

L'article 259^{quater}, § 5, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«§ 5. Les stagiaires judiciaires nommés conformément au § 1er sont appelés en service en cette qualité après avoir prêté le serment prévu à l'article 2 du décret du 20 juillet 1831.

Le stage est accompli dans l'arrondissement pour lequel le stagiaire judiciaire qui a réussi le concours d'admission a été désigné, compte tenu de la priorité attachée à son classement.

Le stagiaire n'a pas la qualité de magistrat.

Le stagiaire a, pour la durée du stage au parquet du procureur du Roi, pour la durée du stage au parquet de l'auditeur du travail ou pour la durée du stage au parquet de l'auditeur militaire, la qualité d'officier de police judiciaire, auxiliaire respectivement du procureur du Roi, de l'auditeur du travail ou de l'auditeur militaire, mais il ne peut en exercer les fonctions que sur commissionnement par le procureur général ou par l'auditeur général.

Après 6 mois de stage, il peut être commissionné par le procureur général ou par l'auditeur général pour exercer en tout ou en partie les fonctions du ministère public pour la seule durée du stage au parquet du procureur du Roi et/ou de l'auditeur du travail et/ou de l'auditeur militaire.

Dans le cas du stage visé au § 2, le stagiaire peut être assumé en qualité de greffier, après 15 mois de stage, conformément à l'article 329.

Dans le cas du stage visé au § 2, le stagiaire judiciaire assiste le ou les juges composant la chambre du tribunal au sein duquel il est affecté. Il assiste au délibéré, mais n'exerce aucune suppléance.

Ces affectations sont portées à la connaissance du maître de stage visé au § 2 ou au § 3, ainsi que des chefs de corps respectifs.

Les fonctions de stagiaire judiciaire sont incompatibles avec toute autre fonction rémunérée. Le ministre de la Justice peut toutefois, sur avis du procureur général ou de l'auditeur général, autoriser l'intéressé à exercer les fonctions visées à l'article 294, premier alinéa.»

Art. 13

Artikel 259^{quater}, § 6, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«§ 6. De gerechtelijk stagiair ontvangt een jaarwedde gelijk aan die van een ambtenaar met de laagste graad van niveau 1, behorend tot het personeel der ministeries, maandelijks betaalbaar na vervallen termijn.

Hij geniet de bijslagen, vergoedingen en bijkomende bezoldigingen die aan het personeel der ministeries worden toegekend.

Artikel 362 is van toepassing.

De wedde wordt gekoppeld aan het indexcijfer 138.01.

De gehele wetgeving betreffende de sociale zekerheid van de werknemers, met uitzondering van die betreffende de jaarlijkse vakantie, is op de gerechtelijk stagiair toepasselijk.»

Art. 14

In artikel 287, eerste lid, van hetzelfde Wetboek worden tussen het woord «moeten» en het woord «bij» de woorden «op straffe van verval» ingevoegd.

Art. 15

Artikel 327, vijfde lid, van hetzelfde Wetboek wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De magistraten aan wie aldus opdracht is gegeven, behouden hun plaats op de ranglijst en blijven hun wedde met de daaraan verbonden verhogingen en voordelen genieten. Gedurende hun opdracht worden zij geacht hun ambt te hebben uitgeoefend. Is het hun opgedragen ambt een gerechtelijk ambt, dan ontvangen zij de hieraan verbonden wedde en vergoedingen, indien deze hoger zijn.»

Art. 16

Artikel 21, § 1, eerste lid, van de wet van 18 juli 1991 tot wijziging van de voorschriften van het Gerechtelijk Wetboek die betrekking hebben op de opleiding en de werving van magistraten, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De magistraten in dienst op de dag van de inwerkingtreding van de bepalingen van deze wet en de magistraten benoemd vóór de inwerkingtreding van deze wet maar aan wie wegens onverenigbaarheid ontslag om eervolle redenen is verleend, worden geacht de gerechtelijke stage bepaald in artikel 259^{quater} van het Gerechtelijk Wetboek, inge-

Art. 13

L'article 259^{quater}, § 6, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«§ 6. Le stagiaire judiciaire bénéficie d'un traitement annuel égal à celui d'un fonctionnaire du grade le moins élevé du niveau 1, appartenant au personnel des ministères, payé mensuellement à terme échu.

Il bénéficie des allocations, indemnités et rétributions complémentaires de traitement attribuées au personnel des ministères.

L'article 362 est d'application.

Le traitement est rattaché à l'indice 138.01.

Toute la législation concernant la sécurité sociale des travailleurs, sauf celle relative aux vacances annuelles, est applicable au stagiaire judiciaire.»

Art. 14

Dans l'article 287, alinéa 1er, du même Code, les mots «à peine de déchéance» sont insérés entre le mot «adressées» et le mot «par».

Art. 15

L'article 327, cinquième alinéa, du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Les magistrats délégués conservent leur place sur la liste de rang et continuent à jouir de leur traitement et des augmentations et avantages y afférents. Pendant la durée de leur délégation, ils sont censés avoir exercé leurs fonctions. Lorsque les fonctions qu'ils remplissent par délégation sont des fonctions judiciaires, ils bénéficient des traitements et indemnités attachés à celles-ci, s'ils sont plus élevés.»

Art. 16

L'article 21, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 18 juillet 1991 modifiant les règles du Code judiciaire relatives à la formation et au recrutement des magistrats, est remplacé par la disposition suivante:

«Les magistrats en fonction au jour de l'entrée en vigueur des dispositions de la présente loi, et les magistrats nommés avant l'entrée en vigueur de la présente loi, mais auxquels démission honorable a été accordée pour cause d'incompatibilité, sont réputés avoir accompli le stage judiciaire défini à l'article 259^{quater} du Code judiciaire, inséré par l'arti-

voegd bij artikel 20 van deze wet, te hebben vervuld en worden geacht geslaagd te zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 259*bis* van hetzelfde Wetboek.»

Art. 17

Artikel 21, § 1, tweede lid, van de wet van 18 juli 1991, ingevoegd door de wet van 6 augustus 1993, wordt vervangen door de volgende bepaling:

«De plaatsvervangende rechters benoemd vóór de inwerkingtreding van deze wet en de plaatsvervangende rechters benoemd vóór de inwerkingtreding van deze wet maar aan wie wegens onverenigbaarheid ontslag om eervolle redenen is verleend, worden geacht geslaagd te zijn voor het examen inzake beroepsbekwaamheid, bedoeld in artikel 259*bis* van hetzelfde Wetboek.»

cle 20 de la présente loi et sont réputés avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle, prévu par l'article 259*bis* du même Code.»

Art. 17

L'article 21, § 1er, deuxième alinéa, de la loi du 18 juillet 1991, inséré par la loi du 6 août 1993, est remplacé par la disposition suivante:

«Les juges suppléants nommés avant l'entrée en vigueur de la présente loi et les juges suppléants nommés avant l'entrée en vigueur de la présente loi, auxquels démission honorable a été accordée pour cause d'incompatibilité, sont réputés avoir réussi l'examen d'aptitude professionnelle prévu par l'article 259*bis* du même Code.»